

KATEDRA

(KATEDRA, YU ISSN 0022-9296)

7.14

**JUNE 26 INTERNATIONAL DAY
OF SOLIDARITY
WITH THE PEOPLE
AND STUDENTS
OF SOUTH AFRICA**

p-1976/1785

Marksistični center ob jubilejih

V okviru proslavljanja velikih jubilejev partije in Tita je marksistični center (MC) na mariborski univerzi pripravil posvetovanja, filmske predstave in pogovore na temo pomembnih dogodkov, katerih obletnice praznujemo te dni.

Osrednja prireditev kulturnega značaja je bila pogovor s književniki, ki so ustvarjali med vojno in ki ustvarjajo še danes. V pogovoru z naslovom Književnost med NOB so med drugim sodelovali Anton Ingolič, Dušan Mevlja, Nada Gaborovič, Janez Švajncar, Branko Rudolf in drugi. Razvila se je zanimiva debata. Konec maja je MC pripravil na VEKŠ predavanje Revolucija in etika, katerega avtor je bil dr. Boris Majer, predstojnik MC pri CK ZKS. Zaradi studiolozno-znanstvene podaje snovi se je predavanja udeležilo mnogo poslušalcev in vsi smo bili z referatom in z načinom posredovanja zadovoljni.

Za mladino Maribora pa je MC organiziral predavanje filmov Desant na Drvar in Rdeči udar v kino gledališču, katerih se je polnoštevilno udeležilo veliko mladih, tako da je bila dvorana dvakrat popolnoma zasedena. Tretji film Rdeča zemlja, ki je bil na sporedu pa je odpadel zaradi nepravčasne dostave distributerja. Za uvodnik k vsakemu od filmov sta poskrbela tov. Kodrin in tov. Golob.

Poseben odbor pa pripravlja posvetovanje na temo: S Titom skozi robijo in obdobje obnove partije, ki je predvideno za 15. junij. Istega dne večer bo tudi zaključek prireditev v obliki kulturnega programa z nastopom SNG Maribor in KUD Študenta v unijonski dvorani.

Jazz festival Ljubljana '77

Tudi letos bo jazz festival v Ljubljani. Sredi junija. Da pa bi potešili najbolj žgočo radovednost, si zapišimo že sedaj „nekaj imen, ki smo jih izvedeli v „krogih“; ki so blizu organizatorju“ — Jazzovskemu društvu. Poleg standardnih treh bigbandov naših priljubljenih RTV hiš in ne tako standardnih domačih malih zasedb bomo lahko letos poslušali še celo plejado tujih izvajalcev, med katerimi omenjajo Garry Muligana s kvintetom, Horace Silver kvintet, Lockjaw Davis-Harris kvartet, Zbigniew Namysłowski kvartet iz Poljske, madžarsko jazz-rock skupino Bergendi in še kaj. Pa tudi dvojna poslastica bo, dve res vrhunski stvari za dva različna izbrana okusa: ene bo pogostil Terje Rypdal s svojo novo skupino, kdo pa se bo dal v užitek tistim radikalnejših zahtev, se še ne ve prav točno, je pa zato že znana stvar, da se bo izbor izvršil med Sam Rivers triom ter kvintetom saksofonista Pharoaha Sandersa. Pa še to: pet dni bo letos tega festivala. In veselo pričakovanje vsem!

Zoran Pistotnik

KATEDRA

ŠTUDENTSKI LIST, MARIBOR 10. 6. 1977 letnik XVII. Št. 14

CENA 2 DIN

Izdaja... univerzitetna konferenca zveze socialistične mladine na mariborski univerzi

Glavni urednik: Lojze Klemenčič (VTŠ)

Odgovorni urednik: Brane Srčnik (VTŠ)

Sekretarka uredništva: Zvonka Serušnik (PA)

Politika in gospodarstvo: Sonia Ploj (VEKŠ), Marjan Toš (PA), Slavči Bauman (VAŠ)

Študentje in visoko šolstvo: urednik Boris Haki (VTŠ), Mik Rebernik (VEKŠ); Franci Bračko (VEKŠ)

Kultura: urednik Bojan Peče (VPŠ), Danila Orešek (II. gimnazija), Polona Hadner (PA), Jasna Arko (PA)

Likovnost: Danilo Vicman (VTŠ);

Fotografija: Vlado Venuti (VTŠ)

Tehnični urednik: Marjan Hani

Lektor: Alenka Filipančič

Katedro sofinancirajo:

Višje in visokošolske

delovne organizacije Univerze v Mariboru]

UK ZSMS, Izobraževalna skupnost in kulturna skupnost Slovenije, Uredništvo in uprava Ob parku 5, 62000 Maribor, telefon 22-004, tekoči račun 51800-678-81846. Nenaročenih slik in rokopisov ne vračamo. Cena izvoda je 2,00 din (letna naročnina 25,00, za ustanove in podjetja 30,00 din). Tisk ČGP Mariborski tisk, Maribor

Informativni sestanek med rojaki

Zveza slovenske mladine na avstrijskem Koroškem je bila organizator informativnega dne za dijake slovenskega dijaškega doma v Celovcu, katerega namen je bil spregovoriti o možnostih za nadaljnje izobraževanje slovenske mladine na avstrijskih univerzah (predvsem Gradec in Dunaj). Kot gostje so se udeležili informativnega sestanka tudi predstavniki mariborske univerze, ki so bodoče maturante slovenske gimnazije seznanili z možnostmi študija v Mariboru, z vključevanjem in načinom delovanja v vseh oblikah obštudijskih dejavnosti, z možnostmi za temeljito spoznavanje samoupravnega družbenega sistema, pa seveda še z možnostmi in načinu bivanja naših rojakov v Mariboru v času študija. Predstavitve univerze je bila zasnovana v vseh sferah, ki so za študenta in za način njegovega študija pomembne, torej je ne nazadnje zajemala tudi študentovo družabno, kulturno in športno udejstvovanje v času študija.

Edini problem, ki se je pojavil v debati ter je tako rekoč zaviralni moment za študij rojakov na naših univerzah predstavlja vprašanje nostrifikacije diplom.

Po prikazu dela univerz, možnostih študija in bivanja je stekel živahen pogovor med prisotnimi. Zvezo slovenske mladine na Koroškem je predstavil njen predsednik tov. Domej, klub slovenskih študentov v Gradcu tov. Popotnik, življenje slovenske mladine in posebno študentov na Dunaju tov. Malle. Delovne navade in življenjske zahteve študentov v Mariboru pa sta prikazala tov. Savič in tov. Srčnik, ki sta še zlasti opozorila na vidno vlogo študentov pri samoupravljanju na univerzi.

Začetek je tu, uspeh pa bomo beležili takrat, ko bodo na univerzi med dobitniki diplome tudi naši rojaki z onstran meje.

Zakasneli temelji

Na dan mladosti 25. maja je bila na Koroškem platoju manjša svečanost ob položitvi temeljnega kamna za nov študentski stolpč budočega naselja ob Gosposvetki cesti. Temeljni kamen je vgradil študent prekretor Mik Rebernik, ki je v krajšem govoru poudaril pomen in zahtevo za gradnjo omenjenega objekta, ki bo precej prispeval k razbremenitvi stanovanjske problematike študentov v Mariboru. Opozoril je tudi na problematiko gradnje v preteklosti in na nerealizirane plane, ki so bili v veliki meri posledica proračunskih finanjskih odnosov.

Kljub dejstvu, da dom bo ter da je gradnja v teku, pa enomesna zakasnitev, ki je pri gradnji prisotna, pomeni novičen dokaz neagilnosti in neodločnosti nekaterih odgovornih subjektov v Mariboru. Hkrati pa gre priznanje gradbenemu odboru, ki je dobro speljal svojo nalogo, še posebej pa tovarišu Janku Kustru.

Brane Srčnik

Naša emigracija

V začetku maja je bilo na visoki tehniški šoli v Mariboru predavanje o jugoslovanski emigraciji v svetu. Predavatelj je analiziral temelje političnih in ekonomskih moči, ki jih ima danes naša emigracija, ter vzroke, ki so botrovali odhodu naših ljudi v tujino.

Opozoril je predvsem na dejstvo, da je moč političnih emigrantov v stalni regresiji, kar je posledica nizke natalitete in nezainteresiranosti ter drugačne vzgoje mladih, ter na dejstvo, da je velika večina naših zdomceev — izseljencev emigrirala iz ekonomskih razlogov.

Omejenih svobod in pravic za naše državljane ni, razen za nekaj tistih, katerih politična dejavnost je sovražno naperjena proti naši državi in je zato v interesu naše varnosti in splošne družbene samozaščite, da so ti državljani omejeni v svojem gibanju. Nakazal je tudi možnosti, katerim je izpostavljena naša mladina, predvsem študentje, ki odhajajo v tujino na prakso, izlete, študij...

Po predavanjih se je razvila živahna debata.

Srb

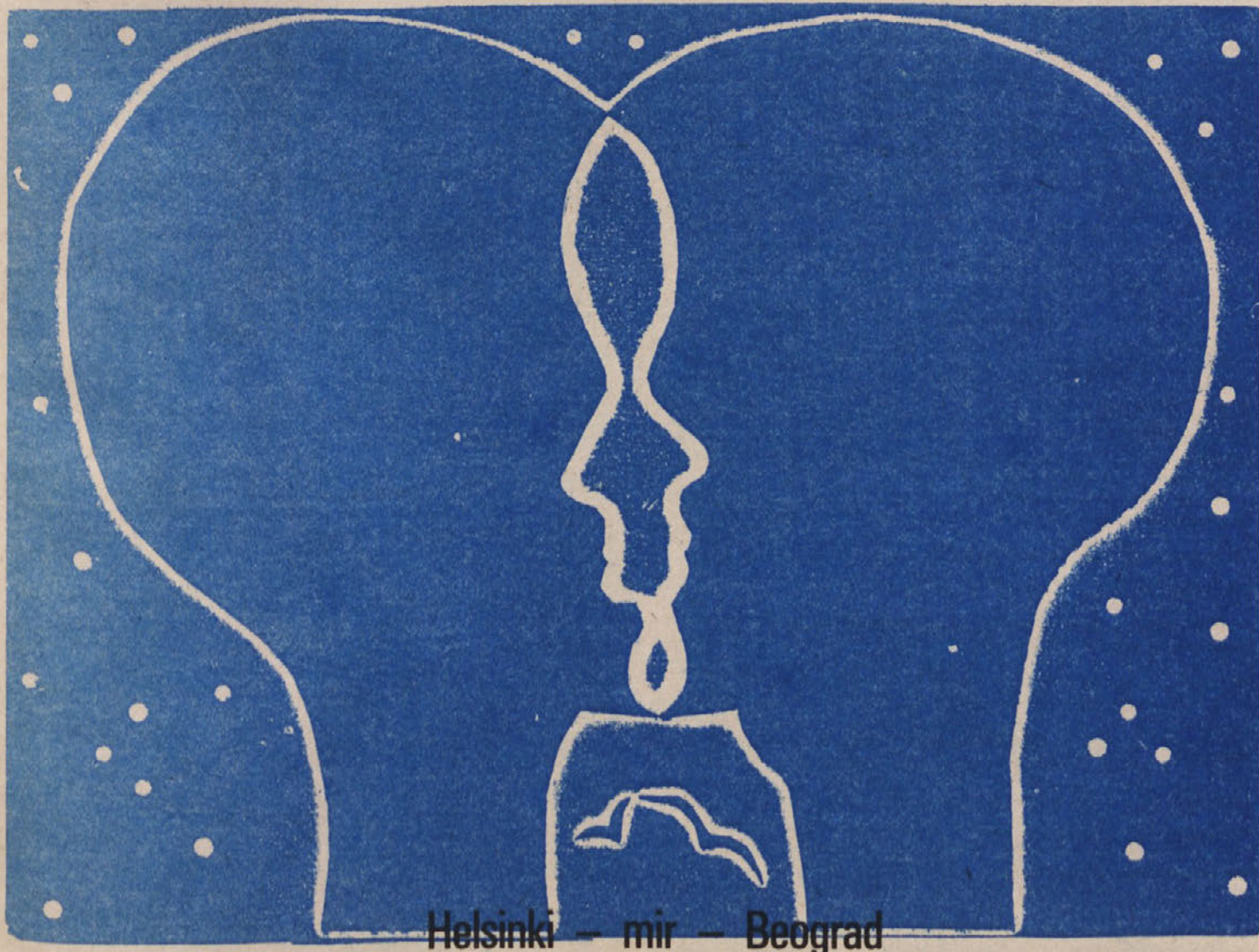
Beograd za varnost

Pred konferenco o evropski varnosti in sodelovanju, ki se bo čez nekaj dni pričela v Beogradu, vlada v svobodoljubnih množicah Evrope optimizem življenjskega pomena za prihodnje popuščenje in razorožitev na orožja polnih tleh stare celine. Predvsem je potrebno iskati smisel konference in zato tudi uspeh v dialogih in sporazumevanju med predstavniki Zahoda in Vzhoda, katerih relacijo do svobodne in varne Evrope razmejujejo politične, posebno militaristične težnje in kopičenje zalog orožja na obeh straneh. Seveda pa to ne zmanjšuje vloge ostalih držav, med katerimi je tudi Jugoslavija, ki morajo vztrajno in s skrbno pripravljenimi akcijami spoznanj tvorno in pomembno vplivati na dogajanja v evropskem kotlu, katerega temperatura ne sme prerasti žarišča svobode in miru.

Predsedniki držav in vlad udeleženk helsinške konference bodo potegnili črto pod prizadevanji v zadnjih dveh letih ter primerjali uspehe z določili, definiranimi v sklepnih listini helsinške konference. Priprave na beograjsko srečanje potekajo v vseh državah udeleženkah, predvsem pa v Jugoslaviji, saj je izbor Beograda za gostitelja konference šefov evropskih držav ter ZDA in Kanade vnovičen dokaz načelni in svobodoljubni politiki naše države, ki je prav v Helsinkih dala bistven prispevek k uspešnemu poteku in zaključku konference, razen tega pa s svojo miroljubno politiko nasploh pomembno učinkuje in veliko prispeva k uveljavljanju načel enakopravnega sožitja in sodelovanja med narodi.

Zlasti veliko je bilo v minulih dveh letih storjenega prav med Jugoslavijo in Italijo, ki sta z osimskimi sporazumi znova dokazali pripravljenost za popuščenje političnih in gospodarskih neskladij v Evropi in poiskali ustreznjšo skupno pot. Viden napredek je v odnosih med obema Nemčijama, med ZR Nemčijo in Poljsko so se odnosi skoncentrirali v ekonomskem, v zadnjem času pa tudi v političnem pogledu. Vse to še in še marsikatera odtalitev odnosov v političnih vladah stare celine pomeni nov korak k razorožitvi in miru v svetu ter je hkrati potrditev prizadevanj za uspeh helsinške konference ter korak k pozitivnim odločitvam, ki bodo sprejete v Beogradu.

Narodi Evrope naj vendarle spoznajo resnični smisel želja, še bolj pa vrednote svobodnega in nenapadalnega sveta!
Brane Srčnik

Helsinki — mir — Beograd

V začetku junija se je na poti iz Helsinkov v Beograd ustavila v Mariboru mednarodna štafeta razorožitve in miru, ki jo sestavljajo predstavniki Švedske, Velike Britanije, Francije, Japonske in ZR Nemčije. Sprejem štafete je bil v prostorih kluba mladih, kjer je prisotne pozdravil predsednik OK ZSMS Maribor tov. Dušan Najdič. Posebna dobrodošlica pa je bila namenjena udeležencem štafete. Sledila sta referata tov. Urbasa in je bila namenjena udeležencem štafete. Sledila sta referata tov. Urbasa in je bila namenjena udeležencem štafete. Sledila sta referata tov. Urbasa in je bila namenjena udeležencem štafete. Sledila sta referata tov. Urbasa in je bila namenjena udeležencem štafete.

odgovarjali na vprašanja mladih in predstavili darila v obliki štafete, ki jih prejemajo na poti po Evropi, ter prejeli posebne brošure posvečene 85. rojstnemu dnevu tovariša Tita s predstavitevjo mesta Maribor.

Maribor je bil za Helsinki, Stockholmom, Malmbjem, Köbenhavnom, Hamburgom, Amsterdamom, Bruxellesom, Kölnom, Bonnom, Parizom, Ženevo, Rimom, Stuttgartom, Münchnom, Dunajem in drugimi dvainpetdeseto mesto, kjer se je ustavila štafeta na svoji poti v Beograd. Lepa in solidarnostna akcija za internacionalizacijo miru.

Študentske volitve na avstrijskih univerzah

11. in 12. maja so volili študenti na avstrijskih univerzah in umetnostnih akademijah svoje zastopnike. Volilnih upravičencev je bilo približno 98.000, od teh pribl. 10.000 inozemskih študentov. Že več ko en mesec prej se je začela intenzivna volilna kampanja vseh političnih skupin, ki so se potegovale za glasove študentov. Sicer ni točno znano, koliko denarja so posamezne frakcije izdale za to kampanjo, prav gotovo pa znaša vsota nekaj milijonov avstrijskih šilingov, ki so jo potrošile predvsem finančno krepke desničarske stranke. (Tako je baje RFS porabil preko 6 milijonov šilingov.)

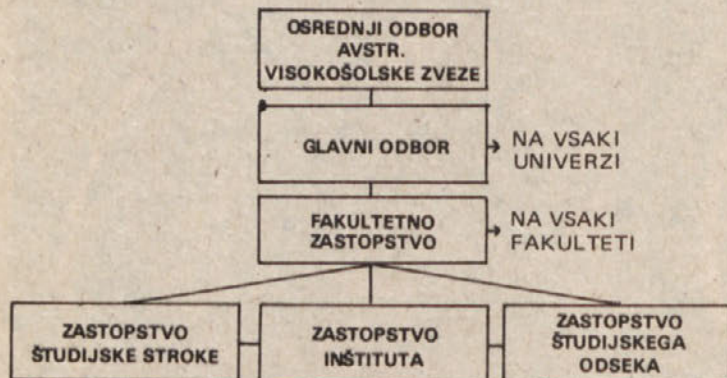
ORGANIZACIJSKA STRUKTURA ŠTUDENTSKEGA ZASTOPSTVA V AVSTRIJI

Organizacija avstrijskih študentov, v katero je včlanjen avtomatično vsak študent, ki je na eni izmed dvanajstih univerz oz. na eni izmed šestih umetnostnih visokih šol (akademij) imatrikuliran oz. inkskribiran, je Avstrijska visokošolska zveza (Oesterreichische Hochschuelerschaft — OH).

Najvišji gremij te visokošolske zveze je osrednji odbor, v katerem je 65 zastopnikov (do zdaj 55) iz cele Avstrije.

Najvišje zastopstvo študentov na posameznih univerzah so ti glavni odbori univerz. Število njihovih mandatarjev je odvisno od števila študentov na tisti univerzi. Tako ima dunajska univerza, na kateri je vpisanih 33.600 študentov, v glavnem odboru 37 mandatarjev (prej 29). Druga največja univerza je v Gradcu s 13.600 študenti ter 17 (15) mandatov v glavnem odboru. Sledi univerza v Innsbrucku z 10.800 ter tehnična univerza Dunaj z 9.000 študenti.

Na vsaki fakulteti je najvišji gremij ti. fakultetno zastopstvo. Na „bazi“ so študentje zastopani v zastopstvih študijskih smeri, inštitutov ter študijskih odskov.

Za osrednji odbor, glavni odbor ter fakultetno zastopstvo se volijo samo liste (razne politične grupacije). V ostale gremije se pa volijo zastopniki osebno, to se pravi, da lahko kandidira vsak študent, tudi ti. neodvisni, ki niso pri nobeni študentski stranki.

Nalog študentskih zastopnikov je mnogo. Tako so npr. v študijskih komisijah zastopani študentje z eno tretjino glasov. Dve tretjini si razdelijo asistenti ter profesorji. V teh komisijah diskutirajo ter določijo študijske načrte za določeno stroko. Prav tako je naloga visokošolske zveze, da skrbi za „študentski servis“, to je skripta, posredovanje stanovanj in možnosti zaposlitve študentov itd.

Zelo važna naloga, s katero se pa skorajda bavijo samo levičarske stranke, je, da politično mobilizira študente ter zavzame stališča k splošnim političnim dogodkom. Tako so se npr. nekatere skupine aktivno vključile v kampanjo proti preštevaniu manjšin novembra lanskega leta.

Za osrednji odbor je kandidiralo letos deset skupin. Največja je Avstrijska študentska unija (Oesterreichische Studentenunion — ÖSU), ki je v političnem spektru naseljena nekako na desnem koncu sredine. Je praktično študentska skupina Avstrijske ljudske stranke ÖVP.

Druga največja skupina je Zveza socialističnih študentov Avstrije (Verband Sozialistischer Studenten Oesterreichs — VSSÖ), ki je sicer tesno povezana s socialistično stranko SPO, v trenutku pa so kontakti sistirani. To se zgodi vedno tedaj, če nastopa VSSÖ proti politiki socialistične vlade, kot npr. ob preštevaniu manjšin, ko se je VSSÖ aktivno zavzel za pravice slovenske in hrvaške manjšine, ali pa, če sodeluje s komunističnimi skupinami.

Od levičarskih skupin je treba omeniti še Komunistično študentsko zvezo (Kommunistischer Studentenverband — KSV), prijateljska organizacija avstrijske KP, maoistično Listo komunističnih visokošolskih skupin (LKH) ter trockistično Grupo revolucionarnih marksistov (Gruppe Revolutionärer Marxisten — GRM), ki pa številčno niso dosti pomembni.

Do zdaj najmočnejša desničarska stranka je Krog svobodnjaških študentov (Ring Freiheitlicher Studenten — RFS), ki je bil do zdaj tretja najmočnejša frakcija. V njem je vključenih dosti neonacističnih skupin, ki so bile v preteklosti idejna gnezda marsikaterega nacista. Med ustanovitelji RFS

najdemo tudi znanega „bumserja za Južno Tirolsko“ in voditelja neonacistične NDP Norberta Burgerja.

Kaj čudna skupina pa je monarhistična JES (Junge Europäische Studenteninitiative — Mlada evropska študentska inicijativa). Njena duhovna očeta sta med drugimi tudi Franz Josef Strauss ter Otto Habsburg. Podpora dobiva ta skupina kot tudi ostale desničarske skupine od privatnikov, industrijalcev ter veleposestnikov. Sami se imajo za edino pametno alternativo socialističnih skupin.

Najbolj osporavana skupina pa je Akcija nova desnica (Aktion Neue Rechte — ANR). Da sme ta izrazito neonacistična skupina sploh kandidirati, kaže, da teži celotna avstrijska politika močno na desno. Zaradi ANR je prišlo na dunajski univerzi že do krvavih spopadov, pri katerih je policija branila neonaciste, antifašiste pa zapirala.

Rezultati letošnjih volitev so precej nepričakovani. Sicer je bilo pričakovati, da bo ÖSU zmagala, vendar si nobeden ni mislil, da bo ta skupina dobila v osrednjem odboru absolutno večino. Njen uspeh ne moremo videti v tem, da je delala dobro študentsko politiko, temveč bolj v efektu, ki se kaže včasih v nesigurnosti volilcev, ko težijo k močnim strankam in ne raskirajo svojega glasu za ti. ekstremne grupacije.

Razveseljivi so na splošno tudi rezultati socialističnih študentov VSSÖ in to kljub temu, da je imela in še ima ta frakcija ogromne težave s svojo stranko SPO.

Nepričakovani so tudi uspehi reakcionarnih monarhistov okoli skupine JES.

Poraza profašističnega RFS se pa veseli vsak napredni študent. Posebno v Gradcu, ki je bil do zdaj trdnjava RFS, je dosti zgubil na moči.

Ostale levičarske skupine LKH, GRM ter KSV so se še kar dobro odrezale ter so zastopane v osrednjem odboru s po dvema mandatoma. Neonacisti k sreči niso bili uspešni, vendar bo ANR v bodočnosti velik problem na avstrijskih univerzah, posebno na Dunaju. V Gradcu je bila tudi skupina Studentenforum Graz, ki se je pred letom odcepila od desnega krila ÖSU, uspešna.

Udeležba pri volitvah je bila s skoraj 40 procenti precej nizka.

Ob koncu še rezultati za univerzo v Salzburgu, Gradcu in Dunaju ter rezultati za osrednji odbor. V oklepajih so rezultati iz leta 1975.

UNIVERZA SALZBURG:

	glasovi	mandati
ÖSU	1.294	7 (6)
Leva lista	392	2
BSS (social.)	201	1
KSV	179	1
RFS	176	0 (1)
JES	166	0
MSB (maoisti)	56	0

UNIVERZA GRADEC:

	glasovi	mandati
ÖSU	1.343 (1.096)	5 (5)
RFS	1.126 (1.350)	4 (6)
Forum	933	4
Enotna lista	860	3 (3)
JES	449 (368)	1 (1)
KSV	117 (84)	0 (0)

Enotna lista sestoji iz VSSÖ in Demokratične študentske unije, ki sta pri zadnjih volitvah nastopila vsak zase.

UNIVERZA DUNAJ:

	glasovi	mandati
ÖSU	6.381	19 (14)
VSSÖ	1.923	5 (6)
JES	1.441	4 (2)
Leva lista	1.431	4 (0)
Frakcija teologija	679	2 (1)
MLS (maoisti)	519	1 (0)
RFS	442	1 (3)
KSV	396	1 (0)
ANR	170	0

OSREDNJI ODBOR:

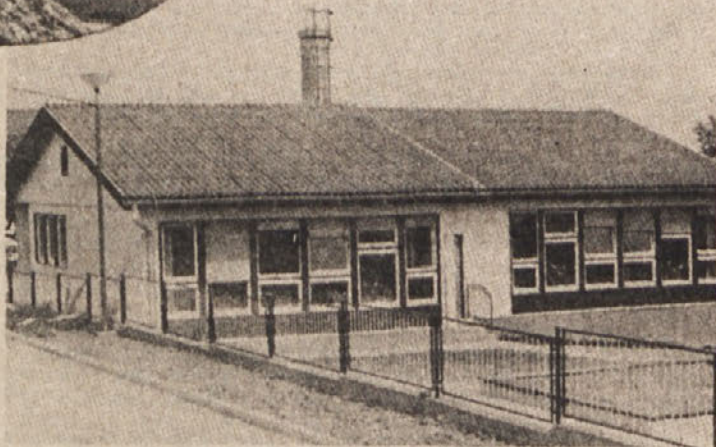
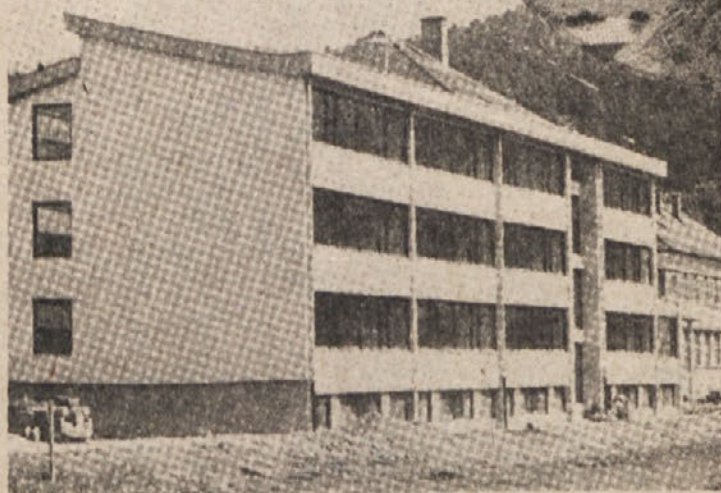
	glasovi	mandati	v procentih
ÖSU	17.671 (11.307)	33 (21)	48,4 (36,2)
VSSÖ	6.278 (5.433)	11 (10)	17,7 (17,3)
RFS	3.091 (4.170)	5 (9)	8,4 (15)
JES	3.756 (2.193)	7 (4)	10,2 (7)
LKH	1.168 (1.244)	(2)	3,2 (4)
GRM	1.210 (746)	2 (1)	3,3 (2,4)
KSV	1.091 (740)	2 (1)	,0 (2,4)
Frak. teologija	1.158 (516)	(1)	3,2 (1,6)
Forum Graz	910	1	1,5
ANR	454	0	1,2

Referendum moči

Z uspehim referendumom za podaljšanje prispevka, ki je eden izmed mnogih v tem letu v Sloveniji, ko se prebivalstvo odloča za boljši družbeni standard, s tem pa prav gotovo tudi za zadovoljevanje individualnih potreb, so občani Maribora dokazali svojo zrelost pri odpravljanju problema otroškega varstva, osnovnega šolstva in zdravstva.

Posebno mesto pri tem gre mladim, med katerimi so mnogi letos prvič stopili na volišče in s tem samo pospešili akcije za uresničevanje človekovih življenjskih interesov in potreb. Merilo za doslej opravljeno je izjemno obsežno, prizadevanja preteklih odločitev so obrodila velike in pomembne sadove v združevanju dela in sredstev za res človeški jutri. Človekova moč je tako prezentirana v pomembni odločitvi, da demokratično, s polno mero zrelosti in zaupanja ustvari temeljne pogoje za nove rodove, katerih cilj bo nadaljevanje njegovega dela in utrjevanje razuma in zavesti.

Junaštvo in trdnost naših narodov in narodnosti ter njihova neuklonljiva volja v peklenških dneh okupatorjevega nasilja niso zlomili odločnosti izkoriščanih množic, ki so iskale svetlejša trenutke v revoluciji in temeljnih prvinah človekovega sožitja. Zato je tudi naloga današnjih in prihodnjih generacij, da nadaljujejo z akcijami za uresničevanje postavljenih ciljev, ki so osnova za skupno pot v prihodnost in pomemben faktor pri odpravljanju socialnih razlik.

Brez dvoma si ne moremo in ne smemo delati utvar in iskati samodejnih potez, temveč moramo krepiti pripadnost človeka narodu in v enaki meri tudi pripadnost naroda človeku, kajti le v takšnih razmerah, ki bodo stvarna podoba življenja, lahko trdno in ponosno stojimo na rezultatih iz preteklosti in z delovnim poletom obračamo hrbet nerazvitosti in odvisnosti ter s tem vedno znova dokazujemo razredno in politično pripadnost našega občana.

Izglasovani samoprisepevek v Mariboru je, kot že rečeno, eden izmed mnogih v Sloveniji, katerih namen pa je vedno enak: skupna materialna baza je prvina, katere vloge in pomen sta daleč najpomembnejši potrebi za pot naprej, za uresničitev ustavnih načel in zavestne moči občanov.

Torej je pomen iskati v odnosu človeka do sočloveka, v njihovih skupnih željah in potrebah, pa tudi v skupnem delu, katerega izhodišče je vedno človek, človeku in za človeka.

(Ne)aktualnost Leninove države in revolucije (?)

ALI RESNICA JE GRDA. UMETNOST IMAMO ZATO, DA NE BI PROPADLI ZARADI RESNICE (NIETZSCHE).

Leninova Država in revolucija je 1917. leta ugledala luč sveta, da bi ponovno povmila „življenje“ nekaterim delom misli Marxa in Engelsa, v katerih sta govorila o pomenu države v socialistični družbi. Lenin je njun pristop ponovno razvil ter dodal analizo izkušnje ruskih revolucij 1905 in 1917.

V času, ko se v italijanskem delavskem gibanju ponovno uveljavljajo revizionistične tendence, je treba ponovno razjasniti nekatere osnovne poglede tega Leninovega dela. (Več o tem, kakor bodo prinesle naslednje vrstice, si lahko preberete v reviji Markšizem danes 7-8/1976, ki je bila v celoti posvečena marksističnemu nauku o državi.)

Tako Marxa in Lenina naj ne bi več upoštevali pri naših razmišljanjih, ker da je bojda v strukturi moderne države prišlo do takšnih sprememb, da njune teorije niso več aktualne; moderna država bi naj izgubila značaj razredne države — postala da je nadrazredna. Meščansko-demokratska država bi naj bila večerni model demokracije in zato jo enačijo z abstraktnim pojmovanjem „demokracije“. Če se že kaže kakšen problem, potem se kaže samo v tem — kot to edinole dopuščajo socialdemokrati — da se dani institucionalni model napolni z bolj napredno socialno vsebino. S tem bi naj bil leninizem, marksizem preraščen.

Ali sta Marx in Lenin res še samo „muzejska eksponata“ in čisto nepomembna „ključa za razlago sedanjosti (in prihodnosti)“?

1. S teorijo o prehodnem obdobju med revolucijo, ki razbija kapitalizem, in triumfom socializma ter prehoda v komunizem, so klasiki marksizma ugotovili, DA MEŠČANSKI DRŽAVNI STROJ NE MORE SLUŽITI IZGRADNJI SOCIALISTIČNE DRUŽBE. Delavski razred mora razviti svoj aparat, kar so že pokazale izkušnje pariških komunardov.

2. Država je organizacija nasilja enega razreda nad drugim. Država ni samostojna sila nad družbo, sila, ki naj posreduje med dvema razredoma. Država je proizvod in pojavna oblika nepomirljivih razrednih naspotij (priporočljivo prebrati Manifest KP).

Meščanska parlamentarna demokracija postaja prazna školjka, za katero se skriva stvarna organizacija nasilja. V današnjem času pa meščanska država ni več samo „odbor za politična početja buržoazije“, ampak se spaja z velikim privatnim kapitalom. Poleg tega se ustvarja novo in celotnejše politično posredovanje, kar se realizira s pomočjo javnega kapitalizma in novimi instrumenti vzpostavljanja soglasja (konsensa). Vzpostavljanje soglasja, ki sočasno napreduje v bazi in nadgradnji, pa ne zmanjšuje razlik, ampak jih postavlja pod KONTROLO s tem, da jih zalije v sistem. Ravno to, o čemer Marx in Lenin sicer nista govorila, pa podkrepljuje njuno teorijo.

V novi strukturi se zdi, da imajo parlamentarne institucije vse manjšo moč odločanja, so le fasada, za katero se skrivajo resnični opravljalci z družbo. To je smisel krize parlamentarizma, o kateri se toliko govori. Napačno je mišljenje nekaterih predstavnikov delavskega razreda, da pa je zdaj na njih, da ponovno vzpostavijo „pravi parlamentarizem“. Tako se delavskemu razredu namesto socialistične perspektive ponuja pespektiva „DOBREGA KAPITALIZMA“.

Na to se navezuje dilema italijanskega delavskega gibanja: dilema o „demokratski“ in „revolucionarni“ poti v socializem. Po prvi bi se naj za socialistično bodočnost delalo znotraj države, to je s pomočjo POSTOPNIH IZBOLJŠAV znotraj sistema s pridobivanjem parlamentarne večine in ohranjanja starih institucij. Torej: teži se za postopnim izboljšanjem položaja brez spremembe bistva (razrednega odnosa). Ta perspektiva nasprotuje drugi — revolucionarni, po kateri se oblast osvaji „zunanje“, torej s silo, revolucijo z uničenjem obstoječega državnega aparata.

Socialistična revolucija se prav gotovo ne more meriti s količino nasilja; lahko je socialistična revolucija brez nasilja in nasilje brez revolucije. V večini primerov naletimo na operiranje z malomeščanskimi frazami ne-umazanja.

3. S terminom „socialistična revolucija“ je mišljen prevrat, SPREMEMBA ODNOSA PROIZVODNJE, a ne kri na ulicah. Razume se naj — kar je tudi bistvo Leninove in Marxove teorije o državi — da se v OKVIRIH MEŠČANSKO DEMOKRATSKIH ODNOSOV NE MOREJO USTVARITI NOVI NAČINI PROIZVODNJE (morda primer Švedske). Ne gre za to, da se parlament korigira, podvrže delavski kontroli, ampak gre za bistvene spremembe strukture. Nova demokracija se lahko gradi samo na novih temeljih.

4. Za Marxa in Lenina se diktatura proletariata kaže kot nasilje proletariata nad buržoazijo in kot posebna sila za organizacijo vseh delavcev v novem sistemu; diktatura naj pripravlja kraj države same (odmiranje države); že od samih začetkov ne vsebuje omejitev, ampak resnično razširi tev demokracije.

Pod diktaturo proletariata se naj ne razume represivna organizacija oblasti; Leninova „diktatura“ ne zajema tega formalnega pojma. Bistvo bi naj bilo v tem, da se revolucija ne sme ustaviti na politični ravni, hkrati mora biti tudi socialna revolucija. Šele socialna in politična revolucija tvori VSEBINSKO revolucijo v načinu proizvodnje.

Stvarna zagotovitev socializma ne leži zunaj socializma, ampak v socializmu, v kritiki, v svobodi mišljenja, v likvidaciji vsake birokratske oblasti znotraj partije, v samostojnosti kulture, v stvarni svobodi tiska

Za delavsko gibanje, ki se bojuje v opoziciji, garancija za prihodnost ne leži v svečanih konstitucionalnih obljubah („ki so vredne ravno toliko kot babičina kapa na glavi volka v Rdeči kapi“) — po L. Libertiniju), ampak v njeni pristnosti, in stvarnosti njene notranje demokracije.

ANDREJ FIŠTRAVEC

Dileme filozofije na slovenskem

aprila letos, se je v prostorih filozofske fakultete v Ljubljani izvršilo posvetovanje o konceptu razvoja filozofije v Sloveniji. Posvetovanje je bilo organizirano z namenom, da bi ob pomoči in sodelovanju predstavnikov družbene skupnosti in družbenopolitičnih organizacij ter strokovnjakov s področja nefilozofskih strokovnih vsehbinsko oceniti dosedanj razvoj filozofije v Sloveniji, zlasti pa njene prihodnje perspektive in glavne naloge. Ravno tako vsebinsko zastavljena ocena pa je izgleda, pomenila bistven premik pri obravnavanju problematike filozofije v naši družbi, kar se je pokazalo v plodni debati, ki je sledila uvodnim referatom. V preteklosti se je namreč podobno premlevanje problemov vse preprosto vrtele znotraj začaranega kroga organizacijskih in materialnih težav ter le na podlagi tega ugotavljalo odnos skupnosti do filozofije, medtem ko se je izhod iz tega ponujal sam, a ni bil uporabljen. Izhod je ravno v tem, da z vsebinsko in problemsko zastavljeno analizo definiramo sedanje in prihodnje mesto filozofije, njen pomen za nadaljnji samoupravni razvoj ter njen odnos do družbe, kakor seveda s tem tudi odnos družbe do te znanstvene stroke.

Na posvetovanju je bil podan širok diapazon problematike, s katero se filozofija kot stroka srečuje in s katero se bo morala še veliko aktivneje spoprijeti. Če naj sodimo po tem, kako poteka razprava o konceptu strok ter v kakšnem okviru poteka. Ena od zelo zanimivih obravnavanih tem je bila vsekakor tista o splošni filozofski kulturi pri nas. V zvezi s to temo je tekla beseda o interdisciplinarnosti kot osnovi za vsebinski napredek znotraj filozofije, pa tudi znotraj drugih znanstvenih strok, pri čemer je bilo poudarjeno, da filozofija nima niti slučajno pretenzij, da bi bila vrhovna razsodnica, kakor se marksizem ne ponuja v rabo kot absolutna resnica, vendar je po drugi strani dejstvo, da je cela vrsta strok pri nas še vedno na predznanstvenem nivoju, na nivoju golega zbiranja gradiva in da jim je tako nujno potrebna neka osrednjujoča teorija, kar stopa pred filozofijo kot pomembna in zahtevna naloga. Govor pa je bil tudi o nujnosti uvajanja filozofije kot občega predmeta v vse višje in visoke šole, o mednarodni izmenjavi in s tem odprtosti, ki je nujen predpogoj, tako živosti in napredku splošne filozofske kulture pri nas kot tudi plodnemu kritičnemu dialogu z nemarksističnimi filozofskimi smermi, o dokaj mačehovskem odnosu do filozofske publicistike pri nas, kjer pa so že na pragu določeni pozitivni premiki, pa še o čem. Pomemben je bil vsekakor tudi prispevek, ki je opozoril, da se dandanes vse premalo posvečamo splošni filozofski kulturi našega delovnega človeka, „našega Janeza in Micke“, čeprav je nujnost nekega marksističnega splošnega nazora med delavci v združenem delu več kot očitna. Opaziti je, da celo na inteligenco, predvsem tehničnih strok, v masovnem obsegu vplivajo nemarksistični pristopi, ali pa se le-ti celo enačijo z marksističnimi; primer je t. im. sistemska teorija. Če pa pogledamo razmerje med šolanimi filozofi ter tisoči in tisoči delavcev, je situacija naravnost katastrofalna. Še posebno, če navržemo še dejstvo, da je študij filozofije pri nas obravnavan kot suficitaren ter so se študentski študijarjem na ustreznem oddelku ob zadnjih administrativnih ukrepih v študentski politiki na veliko ukinjale in zmanjševale. (Baje da ni na oddelku za filozofijo niti enega študenta, ki s temi ukrepi ne bi bil prizadet!). V tem kontekstu se je pojavila ideja o „bosonogih filozofih“ kot enem od možnih sredstev za dvig splošne filozofske kulture, če se seveda ne bodo našle druge proti iz takšnega nevzdržnega stanja. Zanimiva je bila ugotovitev, da se pri nas filozofi in ostali vse premalo ukvarjamo z vizijo naše skupnosti, ki je nujna za kolikor toliko nedefiniran dolgoročni razvoj in je nujna opora vsem sodelujočim v tem razvoju. Tako pa se pri nas dilema postavlja na zelo banalnem nivoju: na nivoju neizdelane vizije komunistične družbe, pomaknjene nekam v megleno in daljno bodočnost, ki je edina alternativa vizija meščanskih futurologov. Ob vprašanju, ali naša družba filozofijo potrebuje in kakšno filozofijo potrebuje, je bilo rečeno, da se zelo pogosto zdi, da za del današnje družbenopolitične zavesti filozofija ni potrebna, ker ji jo lahko nadomesti politologija, politična ekonomija, nekakšen sociologizem, ali pa celo politični pragmatizem. To pa je velika nevarnost, da se izgubimo v močvirjih dnevnega pragmatizma, kar ima nujno negativne posledice, ki se kažejo npr. v prodiranju meščanskih koncepcij življenja in mišljenja k nam. Tudi deformacije v stilu tehnokratizma, liberalizma, birokratizma ipd. ter nemoč pri njihovem preprečevanju se kažejo kot posledica izgube filozofične dimenzije v naši družbeni zavesti. Naši družbi je tako filozofija življenjsko potrebna, saj drugače njen razvoj izgublja vizijo in smisel, kar pomeni izgubo zgodovinske perspektive. Če filozofija te naloge ne zmore, pomeni, da ni na ravni današnjega časa, katerega bistvena značilnost je samoupravna koncepcija socialističnega razvoja. Hkrati pa je mnoge prisotne na posvetovanju začudila večinska odsotnost predstavnikov družbene skupnosti in družbenopolitičnih organizacij, ki so bili sicer nanj pravočasno povabljeni in so dobili vse potrebno gradivo. Tako je bila, kljub pomembnosti obravnavane tematike, razvidni in zgoraj zapisanega, izpuščena še ena priložnost, da bi prišlo do plodnega pretresanja teh vprašanj z njihovo pomočjo in sodelovanjem. Celotno posvetovanje je bilo tako, kot že tolikokrat, dialog strokovnjakov, kar je sicer tudi zelo koristno, a glede na napovedano vsebino posvetovanja le ni moglo popolnoma doseči svojega namena. Ostaja pa odprto vprašanje: ali vsi ti, ki se kljub vabilu in vsemu ostalemu niso pojavili na prizorišču, na ta način odgovarjajo v svojem imenu in v imenu družbe, ki naj bi jo predstavljali, na eksplicitno zastavljena vprašanja o mestu filozofije kot stroke v naši družbeni sredini? Hočemo biti prepričani, da ni tako, kajti v nasprotnem primeru bi bili zelo zaskrbljeni.

Zoran Pistotnik

Po devetnajstmesečnem izrednem stanju smo izvedeli: nova kongresna stranka Indije izhaja iz parlamentarnih volitev, ki jih je razpisala (lahko bi rekli pod pritiskom opozicije), poražena, njena voditeljica Indira Gandhi pa je odstopila s položaja ministrske predsednice. Poldrugo leto trajajoče izredno stanje v državi je dokončno preraslo okvire politike kongresne stranke, ki je uvidela, da pomenijo obstoječe razmere le nujnost, da se krepke postavijo na noge, da močnejše zaživijo interesi njenih voditeljev: „Baharat garibi hatao!“ (Indija, odstrani lakoto!) ter da obračuna s „prozahodno“ usmerjeno opozicijo. Zato naj bi bila realizacija volitev dokaz za ponovno večinsko podporo stranki, ki že tri desetletja usmerja indijsko ljudstvo v relativno močnejše politične in gospodarske razmere, ki so značilne za „najštevilnejšo demokracijo sveta“. Vse bi se lepo zaključilo, če se temeljni parlamentarni volitev ne bi razlikovali v dveh karakteristikah, gospodarsko politični smeri razvoja Indije in dejanski ideološki preobrazbi strukture njenega prebivalstva, ki je v globalni resnici vendarle precej spremenjena, kar namiguje tudi na izide volitev v Lok Sabhko, vseindijskem parlamentu, katerega poslanstvo je temeljito spremenilo svojo sestavo, s tem pa najverjetneje tudi politiko. Napoved voditelja opozicije Morardžija Desaja, sicer sobojevnika Indirinega očeta Džavaharala Nehruja, o dvotrajni zmagi je uresničena – opozicijska fronta džanata je dobila 368 poslanskih mest, kongresna stranka pa le 174, torej podatki, ki so razbilni optimističen vstop Indirine stranke v „načrtovano past“ ter omogočili vnovičen polet združenim silam za program „NEW Solidarity“, ki ga je podprla nenavadno velika in za Indijo izjemna večina njenega prebivalstva, kar je verjetno tudi vzrok za izredno visoko udeležbo na parlamentarnih volitvah.

KONGRESU OSTAJA BELA TRETJINA ZASTAVE

Metulj indijskega ljudstva (Indira Gandhi) je stopila s svojimi sodelavci v volitve z nasmehom, sicer z rahlim občutkom zakasnelosti, vendar skupno dovolj močna, da znova dokaže in potrdi svoje mesto med šeststo milijoni Indijcev, enako je volitve spremljal skoraj ves svetovni informativni medij, vendar ob tem spremljanju se je v Indiji dogodilo marsikaj, politika vladajoče stranke je bila preizkušena na več sitih hkrati, kot tradicionalna igra so se tudi v „državi Kast“ odkrivale vedno nove in nove napake vlade, včasih sicer krepko napihnjene, toda nikoli brez osnovnih potez.

Kljub izredno dobrim gospodarskim rezultatom in skoraj izničeni inflaciji so se kazale druge čerke, ki nikakor niso nadomestile okrog 20 milijonov ton žita, dober pridelek bombaža in jute, dvig rezervnega kapitala ... in že pred nekaj leti začeto splošno akcijo za stabilizacijo in modernizacijo indijskega gospodarstva v osnovi z ustvarjalno hrbenico – industrijo, ki ni bila še nikoli na tako hitri poti razvoja kot ravno v zadnjih dveh letih. Vse to pa je bilo očitno premalo, zlasti zato, ker se je administracija nezdravo razraščala, anarhija in korupcija sta ogrožali ugled najvišjih slojev indijske družbe, vlada je začela nasilno sterilizacijo moških, zemljiška reforma je prišla le do besed o odpravi revščine, kajti revni so v ogromni večini ostajali revni, razlastitev pokrajinskih mogotcev radž in pogodbenih trinogov je potekala z neživljenjsko po treme komaj opazno ... V vsem tem pa je delo vladajoče kongresne stranke vedno bolj izgubljalo svoj odsev, razmere pa so se stalno potencirale, milijoni revnih so izgubljali zaupanje, Indira pa je ostajala vedno bolj osamljena, spremenili so se celo odnosi znotraj „mladega kongresa“, ki je postajal ravno tako vedno starejši kot pred leti odepeljeni „westminstrski krog“, ki predstavlja skelet sodobne džanate, sicer „prolaburistično usmerjene politične stranke“.

In ravno v obdobju umirajoče moči Indirine stranke se pojavi še oseba, ki je izkoristila načeto enotnost vladajočih krogov, poskuša pridobiti privrženost ljudskih množic za lastno afirmacijo in polzku graditve lastne kariere, vendar pri tem gleda samo naprej, za sabo pa pušča žrtve; in ravno ta osebnost – Indirin sin Sandžaj Gandhi – dolije olja na ogenj s svojimi brutalnimi, včasih diktatorskimi nastopi, ki volitve še bolj prepričujejo na odločnost. Ravno njemu se lahko mati zahvali, da se je ravnovesje na tehtnici tokrat prevrnilo v odločen poraz sicer še vedno zelo močne stranke kongresa.

TRANSHIMALAJSKI ODNOSI

Ne le izguba mandata za sestavo nove vlade v prihodnjem šestletju, ne samo občuten poraz na najbolj negativnih parlamentarnih volitvah v Indiji, temveč izraziti porazi v „lastnih mestih“, kot so Allahabad, kjer je Indira dolgo živila, Nagpur, Agra, Poona, Bangalore, Madras, Pandur in druga, je prisilil Nehrujevo hčer, da je kapitulirala; opozicija pa je uspela s svojimi temeljitimi kritikami v obdobju izrednega stanja – ugled kongresa med najrevnejšimi množicami je kaj hitro splahnel. Niti zavest o začetkih najrevnejšimi množicami je kaj hitro splahnel. Niti zavest o začetkih svobodne Indije, katere sodobna podoba se je pričela pod vodstvom kongresne stranke, niti odločna in neodvisna zunanja politika države v stabilnem gospodarskem razcvetu Indiri Gandhi ni pomagala do večine, kaj šele do trdne večine. Bojazen pred porazom je dala predsednici nov polet, tako da je preživljala usodni konec med volilci v najbolj opozicijsko obarvanih volilnih okrožjih Utar Pradeša, Biharja, Nagalanda in Bandre (Bombay), kjer je bilo preprečevanje prirastka prebivalstva vodeno skrajno nedemokratsko, kar je vladno stranko kasneje stalo „perkonbe“!

Vedno bolj ko so se volitve zaključevale, je naraščala nestrpnost v nasprotujočih si strankah, zato se ni čuditi, če je bil potek volitev v nekaterih predelih volilnih območij dokaj vznemirljiv; prišlo je do preprirov, pretopov, kraj volilnih skrinjic in podobnih ekscesov, volitve so potekale marsikje tudi po večkrat ali celo pod nadzorom policije, samo da ni izostala regularnost. To je bila prva želja vlade, toda vedno bolj ko so se volitve bližale koncu in je napetost neustavljivo naraščala, je bilo čutiti hirajočo moč kongresa, ki je v zadnjem volilnem dnevu ponekod celo sovražno izzival združeno opozicijo-socialistično ljudsko koalicijo.

Levji delež za zmago džanate je pripisati kongresu opozicije za demokracijo pod vodstvom Džagđživana Rama, ki se je proslavil že z akcijo, zaradi katere so morale oblasti izpustiti iz zaporov preko 200.000 jetnikov, dokončno pa je razčistil po zmagi na volitvah, ko je prišlo na svobodo poslednjih 30.000 privrženecv opozicije na čelu z voditeljem socialistične stranke Kami-George Fernandezom.

Pri vseh teh dogodkih, ki so jih v zadnjih tednih komentirali in po vsem svetu, pa moramo opozoriti še na nevidne akterje indijske politične igre, ki sicer niso odločilno polnili volilnih skrinjic, vendar so se že tradicionalno odločili drug proti drugemu – za pogled skozi daljnogled. V mislih imam pogled na prosovjetske dejavnike (KP Indije), ki so tvorili integralno celoto vladajoče kongresne stranke in kontra usmerjene maoiste, imenovane „marksistični revolucionarji komunizma“, ki so enotno in složno podpirali fronto opozicije. Vpliv na indijske notranje dogodke je sicer tako z moskovske kot s pekingške strani še vedno neznamenit, vendar je občutiti poleg vetra z Vha komunizma tudi veter z Rumene reke.

„Dinastija Nehrujev“ se je končala dokaj bridko, čeprav pomeni njihovo delovanje hrano lačnim milijonom, gospodarsko in politično spreobrnjenje nekdanje britanske kolonije, toda očitno vse to ni zadostovalo.

Ljudska fronta je krepko pljunila v roke, smernice razvoja gredo mnogo dlje, kot so šli načrti in akcije poraženega kongresa: vsakemu državljanu poklic, hrano, zaposlitev in zaslužek, bazno reformo v kmetijstvu, enakopravnost vseh ver, moških in žensk, političnih interesov, ustrežnejšo politiko cen, pravično delitev ustvarjenega kapitala, poenotenje drugih temeljnih pravic človeka, nadaljevanje neuvrščene politike, gospodarsko in politično orientacijo na dosedanje zunanje partnerje itd.

Ne le to, da bodo sedeli v New Deliju novi ljudje, tudi program je bolj svež, rezultate njegove svežine pa bomo lahko ocenjevali čez nekaj let. Videli bomo, kaj se bo spremenilo na indijski podcelini, optimizem za pot nove vlade shranimo za nekaj časa v naftalin, če pa bo izpolnjen, potem bo potrebno z Indijo vedno resneje računati!

Brana Srčnik

Plodno sodelovanje

V mesecu aprilu so obiskali visoko ekonomsko komercialno šolo v Mariboru slovenski študentje iz Trsta. Program obiska je sestavljal sprejem pri dekanu VEKS, ogled kulturnih znamenitosti mesta, sprejem pri rektorju univerze, izlet na Pohorje ter pogovore na izrednem sestanku predsedstva KS ZSMS VEKS.

Na izrednem sestanku je dekan dr. Danilo Požar v uvodu podal pregled razvoja VEKS od leta 1959 do danes in samoupravljanje na VEKS. Predsednik predsedstva KS ZSMS VEKS Ivan Miljenovič je orisal delo ZSMS in samoupravljanje na šoli.

Študent iz Trsta Suadam Kapič je podal informacijo, da slovenski študentje na tržaški univerzi sploh niso organizirani v nobeno organizacijo, temveč je njihovo delo na prostovoljni bazi. Razmišljajo pa, kako bi se med seboj povezali in organizirali. Pri tem je poudaril, da je zelo majhen odstotek neaktivnih slovenskih študentov. Študenti delujejo v okviru Slovensko kulturno gospodarske zveze. Poudaril je tudi, da o stikih, ki jih je imela ekonomska fakulteta v Trstu z VEKS, niso bili slovenski študentje nikoli obveščeni.

Po razpravi so sprejeli tudi nekaj sklepov. Dogovorili so se, da bo VEKS organizirala predavanja na temo samoupravljanje in samoupravna socialistična družba v Jugoslaviji. Študentje VEKS so tudi sklenili, da bodo slovenskim študentom v Trstu nudili strokovno literaturo, da bi na ta način obogatili njihov knjižni fond.

Slovenske študente iz Trsta bodo prek organizacije AIESEC povabili na prakso z namenom, da spoznajo delovanje naših TOZD, samoupravljanje in delovanje delegatskega sistema.

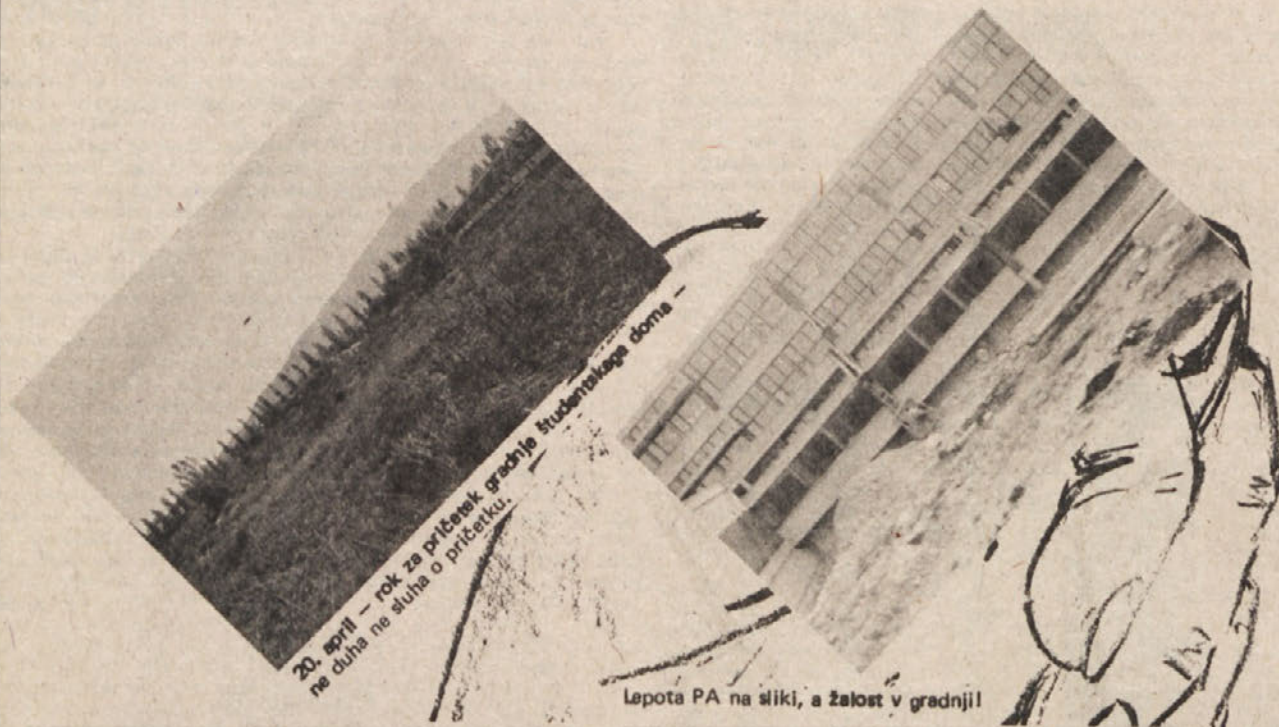
Problem njihove manjšine bodo skušali rešiti prek šole, saj imajo tesne in dolgoletne stike z ekonomsko fakulteto v Trstu.

Povabili bodo tudi nekaj študentov na VEKS in univerzo, z namenom, da bi imeli krajše predavanja, kjer bi nam lahko orisali dejansko stanje, položaj slovenskih študentov in nasploh slovenske manjšine v Trstu ter okolici. Hkrati bi predočili probleme, s katerimi se srečujejo pri svojem delovanju.

Obisk je bil zelo ploden in upajmo, da bodo vsi sklepi tudi uresničeni. To srečanje je le en dokaz za uspešno delovanje ZSMS VEKS zunaj šolskih zidov.

Franci Bračko

NA OSTEH

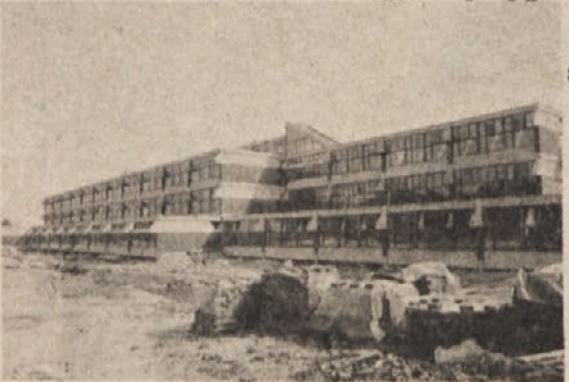

20. april — rok za pričetek gradnje študentskega doma —
ne duha ne sluha o pričetku.

Lepota PA na sliki, a žalost v gradnji!

To je na tabli — kaj pa v resnici?

20. maj — enomesečna zamuda, toda se vedno nič!
25. maj — položitev temeljnega kamna (zopet zakasnitev)!

Uvodne konzole — škoda na čigav račun?

K
D
F

(RACIO
IN VP
ODG

Kdo to plača?

M
Č

M
INV

NA OSTEH

Zgrajeno, toda dve leti nevaseljeno!

Nekega prazničnega dne je bila podoba Maribora zelo žalostna.

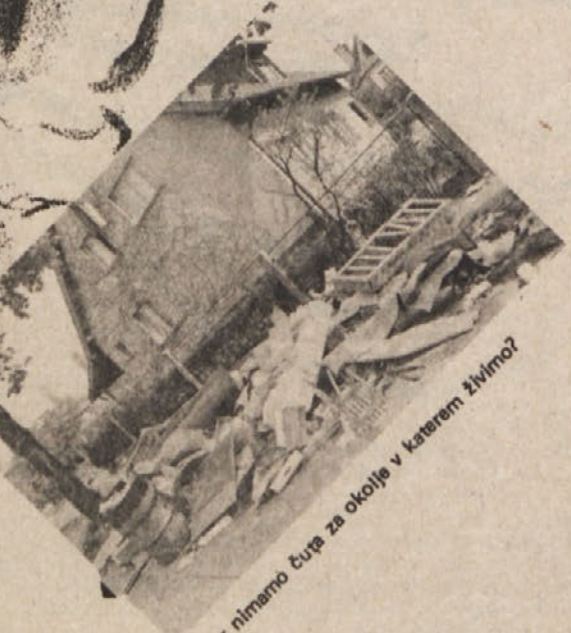
Nekje stanovanjska stiska, drugje pa ...

Kdo je krivec: podjetje ali stanovalci?

Komu odsev praznih prostorov?

Mar nimamo čuje za okolje v katerem živimo?

„KOLEKTIVNI SAMOMOR“

(ali: narava vedno drži s skrito napako)

„Ne odpirajte oken svojih stanovanj, če si nočete pokvariti zraka, ki vam je še ostal na voljo!“ Še pred nekaj desetletji bi takšno opozorilo zvenelo kot paradoks, ki pa danes postaja vse bolj zastrašujoča stvarnost. V naši republici je 12 območij, kjer je zrak onesnažen nad dovoljeno, vendar še pod kritično mejo, in kar 13 takšnih, kjer je onesnaženje kritično mejo že krepko preseglo. Posledice so več kot očitne, mimogrede naj omenimo v tej zvezi skokovit porast najrazličnejših obolenj; tako se je na primer v zadnjih nekaj letih povečalo število bolezni srca in obtočil povprečno za več kot 70 %, da o mehanskih in fizioloških poškodbah, ki jih povzročijo snovi iz onesnaženega zraka, niti ne govorimo. Rodovitne zemlje, ki je sad večstoletne obdelave, je vedno manj. Velike površine nesmotrno zazidavamo, čeprav se v isti sapi zavedamo, da ne pridelamo dovolj hrane in da potrebe vedno le naraščajo. Vedno pogosteje prihaja do degradacije tal zaradi napačne rabe kemičnih zaščitnih sredstev in celo umetnih gnojil ali odlaganja odpadkov. Poseben problem pri onesnaževanju okolja predstavlja voda, tako morska kot tista na kopnem. Tako je v naši republici v našem obdobju na voljo čistih samo 4,7 % vseh pretočnih količin vode. Zastrupitve rek so dokaj pogoste. Pomori rib (v zadnjih štirih letih je bilo 110 hujših zastrupitev), mešanje strupov v viri pitne vode, kar lahko povzroči za desetletja nepopravljivo škodo in ustvari mnoga neravnovesja v ekosistemu — vse to meče vzporedno s spontanym razvojem znanosti in tehnologije veliko senco na človekov razum. Mnogo bolj odgovorno in gospodarno bo treba ravnati z vodo! Poglejmo: samo človeško telo je vsebuje 64 % in vsak dan jo moramo nadomeščati s tekočinami in hrano. Deset tisoč litrov vode je potrebno, da zraste toliko trave, kolikor je požre vol, da se spremeni v kilogram njegovih mišic. Brez zdrave vode ne bomo samo žejni, temveč tudi lačni.

Živi svet morskega ekosistema je človek mnogo manj prizadel kot onega na kopnem, vendar je že tudi življenju svetovnega oceana dal svoj črni pečat. Sploh se sedanja daljna perspektiva življenja kaže predvsem v morju, ki tudi sicer skriva v sebi nesluteno množico bogastva. Iz morja pridobivamo vedno več rudnin, saj vsebuje kubična milja morske vode 117 milijonov ton kuhinjske soli in 5,920.000 ton magnezija, kar bi zadostilo svetovni potrebnosti te kovine za nekaj let. Iz te količine vode bi lahko dobili še 283 tisoč ton broma in 192 ton joda, 5700 ton stroncija, 8700 ton železa, 94 ton srebra in celo 3 tone zlata. Tako bogatih kubičnih

milij vode pa je v vseh oceanih in morjih kar 300 milijonov. Poleg tega je v morski vodi veliko kisika. S spuščanjem škodljivih sestavin v morje uničujemo veliko število organizmov, predvsem alg, ki ta kisik uporabljajo. Ne moremo pa si zamišljati velikega števila industrijskih vej, kjer so ravno te najpomembnejša surovina.

Okolje onesnažujemo tudi z velikimi količinami odpadkov in mnogi od teh bi lahko bili koristno uporabljeni kot sekundarna surovina v celi vrsti različnih proizvodnih procesov; za uvoz podobnih odpadkov pa smo, denimo, samo v letu 1974 porabili celih 574 milijonov deviznih dinarjev. Žgoče ilustrativne podatke, ki nas opozarjajo na naše napake, bi lahko naštevali še lep čas. Veliko ukrepov smo v tej zvezi že naredili — žal mnogokrat prepozno. Vsako metanje puške v koruzo, vsako izmikanje skozi luknje pravnih določil, ki nalagajo kršiteljem naravnega ravnotežja nalogo, da le-tega znova vzpostavijo ali vsaj ublažijo posledice, nas lahko pripelje v usodne položaje. Zato je v prvi vrsti važno medsebojno sporazumevanje, dogovarjanje in koordinacija dela. Lokalpatriotizem, nepovezanost in neuskajenost interesov in nalog so tisti elementi, ki so v preteklosti kvarno vplivali na proces ohranjanja zdravega okolja. Upoštevati moramo namreč, da se tokovi v ozračju in kroženje vode ne ravnajo po regionalnih in občinskih mejah. Pomembno se je torej pravočasno lotiti problema, kajti ena škodljiva posledica povzroči celo verižno reakcijo novih — pri tem pa se vzporedno večajo tudi naše nesposobnosti za reševanje le-teh. Več kot očitno pa je eno: vseh teh vprašanj, ki se pojavljajo okoli problema zaščite okolja, ne moremo razreševati zunaj združenega dela in njegovih pogojev gospodarjenja.

Vse, česar popolnoma ne obvladamo, je nevarno. In to, kar obvladamo, je še nevarnejše; potem postanemo lahkomišeln. Velik, skoraj žalosten paradoks je, da se vse prepogosto učimo samo na svojih napakah. Pravijo, da so izkušnje vedno najboljša šola, toda šolnina je v tem primeru zelo draga.

Nota bene: Človek je kljub svoji neustavljivi težnji po nadvladi nad naravo odvisen od sprememb, ki jih povzroča. Dandanes res ne bi mogel biti več Robinzon, osamljen in nemočen v prvobitni naravi; zato se je postavil v intimno odvisnost z živimi bitji, ki jih goji, s svojimi polji in drugimi kulturami.

Menda je vsakomur takoj jasno, da nam tudi najmodernejša tehnika ne bo rešila življenja, če ne bomo ohranili žive narave. Rezumen človek lahko ohrani samo tiste sesalce in ptice, ki jih vzgaja v hlevih in tistih 3000 rastlinskih vrst, ki jih potrebuje za svojo prehrano. Toda upravičeno se lahko vprašamo, ali bo na taki zemlji, brez gozdov, divjih živali, z ribami naseljenih potokov in jezer, še vedno vredno živeti. Dvomimo, da bodo naši potomci v takem svetu še našli dovolj lepote in zdravja.

Tone Petelinšek

CERKEV V POKONCILSKEM OBDOBJU

V. Nadaljevanje

Teorija o svobodi kot avtodeterminaciji nasprotuje tudi vsem teološkim in drugim koncepcijam, ki poskušajo človekovo pravno delovanje določati z nečim vnanjim, podrejeni nečemu nadčloveškemu, onstranskemu...

Zbode nas že začetek Truhlarjevega rezoniranja:

„Koncil ve, kako visoko današnji svet svobodo ceni. In čeprav je mogoče besedo samo ter sklicevanje na svobodo zlorabiti, se vendar koncil ne boji podčrtati, da je današnje iskanje svobode v bistvu nekaj pravičnega in pozitivnega.“ (str. 23)

Že v uvodnem poglavju **Smisel knjige**, ki piše dr. Truhlar, da se dandanes „v ljudeh vse bolj izostruje čut za človekovo dostojanstvo, za pravico, za svobodo“ in da se more otresti močnega vtisa, da je **svobodoljubnost** Cerkev izsiljena, da je daleč od pristnosti... Analogija: Kakor so desetletja težkih bojev delavskega gibanja odločilno vplivala na

izboljšanje življenjskih ter delovnih razmer delavskega razreda v kapitalistični družbi in kakor dandanes buržoazija poskuša vse te dosežke proglasiti za rezultate svojih prizadevanj in modrosti, tako so osvobodilna demokratična stremiljenja ter dejanja množice ustvarila vzdušje, ki v njem vsak pojav avtoritarnosti, vsako omejevanje svobode, kaj kmalu zadene na odpor — **sedaj se pojavi Cerkev (in s pripombo o možnosti zlorabe besede in sklicevanja na svobodo) „zahteva svobodo, enakost, bratstvo“** (str. 27). Naprednost koncila se nam zdi močno vprašljiva, če pomislimo, da v dobi soočenja imperializma in socialistične družbenosti sprejme geslo francoske meščanske revolucije in ga nato še pretežno teološko utemeljuje.

V Truhlarjevi interpretaciji svobode ločimo dve **plasti**: 1) teološki teoretični fundament, ki v njem dominirata tezi, da je **Bog ustvaril človeka svobodnega** in da se **svoboda tesno povezuje z vestjo in Duhom** (str. 24); 2) praktična osebnostne in družbene aplikacije, verske in laične.

Oglejmo si osnovne razsežnosti te interpretacije: Svoboda je **samovzgotovjevanje** človekove osebnosti, je prehajanje v dobre svobodne odločitve. Je torej nekaj **notranjega**, toda deloma je tudi družbeno pogojena. Truhlar navaja naslednje besedilo iz Pastoralne **konstitucije o Cerkvah in sedanjem svetu**: Človekova svoboda mnogokrat oslabi, kadar človek zapade v skrajno ubožstvo, kakor se z druge strani skvari, kadar se človek predaja preveč lagodnemu življenju in se zapira v nekakšno zlato osamljenost. Nasprotno pa se krepi, če se človek podreja neizogibnim obveznostim družbenega življenja, sprejema naše raznovrstne zahteve človeškega sožitja in stoji v službi človeški skupnosti.“ (str. 24) Potem opozarja še na to, da se mora človek **osvobajati vsake možnosti strastem** in da mora **ves** njegov napor za **uvajanje svobode imeti svoje mesto v družbenem delu** (str. 24). Najvažnejše komponente pojmovanja verske svobode s stališča iz koncilске **Izjave o verski svobodi**:

— V domeni vere ne sme nihče nikomur vsiljevati ravnanj, ki bi bila v nasprotju z njegovo vestjo; tudi ne sme nihče nikogar ovirati, kadar ravna neodporečno po svoji vesti.

— Človek je družbeno bitje in zato morajo biti tudi poti njegovega iskanja **resnice družbene poti**: svobodno raziskovanje, pouk, izmenjava misli, dialog.

— Vera je po svoji naravi prostovoljna; neogibno je „razumna in svobodna poslušnost“ (str. 26)

V treh konkretnih komponentah pojmovanja svobode je marsikaj, kar lahko sprejme tudi vsaka humanistična nereligiozna etika — še zlasti vse tisto, kar stimulira v človeku družbeno-nravne pobude, kar ga usmerja k soljudem.

Vest kot **govor Boga** ter omejitev z „razumno in svobodno poslušnostjo“ sta meji, ki ju katoliška Cerkev ne more prestopiti. Vernik mora ostati tako ali drugače podrejen njeni nravni avtoriteti, bodisi da mu govori direktno, od zvr

Priznanje pododboru AIESEC na VEKŠ

AIESEC

(Association internationale des étudiants en sciences économiques et commerciales) je mednarodna organizacija za izmenjavo študentov ekonomije in komercialnih ved. Ustanovilo jo je pred 30 leti 7 evropskih držav. Danes je v to organizacijo včlanjenih 54 držav, med temi tudi Jugoslavija, ki se je včlanila 1952. leta. Osnovni cilj organizacije AIESEC je izpopolnjevanje znanja študentov ekonomije in priprava za kasnejše delo v gospodarstvu ter razvijanje prijateljskih odnosov med državami članicami.

POMEN PRAKSE V TUJINI

Pomen prakse v tujini je za študenta kot tudi za naše gospodarstvo zelo velik. Med opravljanjem prakse pogloblja znanje tujega jezika, seznanja se s tujo tehniko in tehnologijo, načinom vodenja in organiziranja podjetja, kar bo študenta lahko koristno uporabil na delovnem mestu in s tem prispeval k boljšemu in hitrejšemu razvoju naše samoupravne socialistične družbe. Seznanen se s kulturnim, socialnim in političnim življenjem določene države, kar mu omogoča ne samo poglobitev znanja, temveč mu lahko koristi za boljše poznavanje tujega trga in njegovih zahtev.

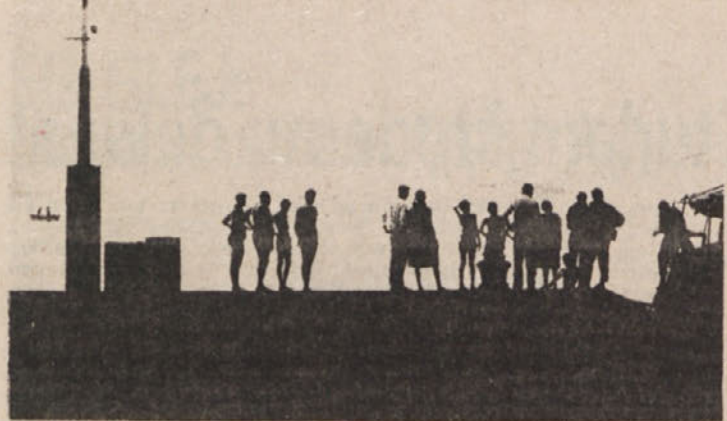
Takšno sodelovanje razvija tudi prijateljstvo med mladimi iz vsega sveta, vse to pa omogoča širjenje idej miru, mednarodnega razumevanja in koeksistence, kar so bistveni temelji naše zunanje politike.

AIESEC JUGOSLAVIJE

Med vsemi članicami svetovne organizacije AIESEC je Jugoslavija pri samem vrhu, saj je na tretjem mestu po številu zbranih praks kot tudi po številu študentov, ki vsako leto gredo v tujino. Pred nami so samo ZDA in Zvezna republika Nemčija. Vsako leto opravi približno 300 študentov iz naše države prakso po vsem svetu.

Pododbori AIESEC so danes že skoraj na vseh ekonomskih fakultetah ter višjih in visokih šolah. Vidno mesto med njimi zavzema pododbor na VEKŠ, ki deluje že 15 let. Medtem ko je imel v začetku svojega delovanja številne težave, je te v zadnjih petih letih odpravil.

Studentje, ki so vsako leto prihajali v Maribor, so pri svojem obisku pogrešali strokovne razlage našega samoupravnega sistema. Študentje jim tega, predvsem zaradi jezikovnih težav, niso mogli na ustrezen način razložiti, zato so pred dvema letoma pri pododboru sklenili, da organizirajo

„PRIČAKANJE RIBIČEV“ foto: Ivo

seminar, na katerem bi profesorji in drugi strokovnjaki s tega področja predstavili osnove našega samoupravljanja. Seminar, ki je bil v mesecu marcu 1975, je bil uspešen, zato so sklenili s tem nadaljevati.

POPLAČAN TRUD

Meseca julija 1976 so skupno s profesorji VEKŠ organizirali II. mednarodni seminar o samoupravljanju. Ker je seminar, na katerem je bil podan razvoj naše družbe in samoupravljanja pri nas ter novosti po novi ustavi, mednarodni vidik razvoja samoupravljanja in primerjava participacije in drugih oblik pritegovanja v sodočlanje s sodobnim jugoslovanskim samoupravljanjem, dobro uspel, tako po kvaliteti predavanj, zanimanju udeležencev, plodnih diskusijah in udeležbi (50 študentov iz 19 držav), nameravajo organizirati ta seminar tudi v letošnjem letu. Za seminar je že veliko zanimanje, čeprav še uradnih vabil niso razposlali.

Ta seminar je bil nagrajen s prvo nagrado kot najbolje organiziran projekt (1976) na svetu. To je res izredno priznanje, katerega je podelil IAS (Mednarodni sekretariat AIESEC) na kongresu v Atenah, kjer je sodelovalo več kot sto pododborov, katere v večini financirajo države ZDA, zahodnoevropske države, Azija, delno tudi Afrika. To je prvič, da je dobil kakšno priznanje pododbor iz Jugoslavije. Upajmo, da bo priznanje stimulans za nadaljnje delo.

Želja pododborov na VEKŠ je, da seminar, katerega bodo organizirali meseca junija letos, ne bi bil samo seminar VEKŠ in njegovega pododborov, temveč celotne univerze. Pomen in korist tega seminarja je velik, zato upajo, da jim bo nudila pomoč univerzitetna konferenca ZSMS Maribor in druge družbenopolitične organizacije.

Franjo Šaho
Franci Bračko

naj, bodisi da se mu oglašja iz globine kot vest — tudi ta je produkt okolja, vzgoje, privzetih običajev, ponotranjenih zapovedi in nauk. Ateizem nasprotuje verskemu tutorstvu nad človekovo vestjo in ravnanjem. Človek naj bo **poslušne, naj prisluhne** le samemu sebi in soljudem.

Odgovornost je ena izmed temeljnih etičnih kategorij. Truhlar prikazuje koncilsko razreševanje te problematike predvsem kot „vezanje čuta odgovornosti s pokorščino“ (str. 27), navaja pa tudi več stališč iz **Pastoralne konstitucije o Cerkvi v sedanjem svetu** in iz drugih dokumentov, ki dajo pojmu odgovornosti še nekatere osebnostne in družbene razsežnosti:

V luči nastajajočega „novega humanizma opredeljujemo človeka predvsem po njegovi odgovornosti nasproti bratom in nasproti zgodovini“ (str. 26). Poudarjena je odgovornost človeka do samega sebe, do soljudi in (posredno) do družbe v celoti. Podčrtan je pomen vzgoje, ki naj pomaga mladim razviti čut odgovornosti. Množična občila morajo adekvatno izpolnjevati svoje kulturno in družbenonpravno poslanstvo. Za razvoj odgovornosti pri ljudeh so odločilne razmere v katerih živijo — kakorkoli ogrožajo človekovo dostojanstvo odločilne razmere v katerih živijo — kakorkoli ogrožajo človekovo dostojanstvo ali utesnjujejo katerokoli razsežnost njegovega nagažmaja, mora to imeti negativne posledice za razvoj občutja odgovornosti.

Te teze so vsekakor sprejemljive tudi za marksiste in ateiste. To je eno izmed območij, kjer je med katoličanom in marksistom lahko doseženo popolno soglasje — kolikor, seveda, odmislimo teološke nazorske osnove.

V sodobni humanistični misli figurira odgovornost kot zelo pomemben vidik **človekoljubja**. V delu Ericha Fromma *The Art of Loving* (Umiječe ljubavi, MH, Zagreb, 1965) najdemo takšno oznako odgovornosti in dolžnosti:

... Skrb in zainteresiranost vsebujeta še en vidik ljubezni: **odgovornost**. Dandanes beseda odgovornost pogosto uporablja v pomenu dolžnosti, nečesa, kar je človeku vsiljeno od zunaj. Toda odgovornost je v svojem pravem pomenu popolnoma prostovoljen akt; je moj odgovor na izražene ali neizražene potrebe drugega človeškega bitja.“ (str. 1965)

ZOPER INFANTILIZEM

Zelo pomembna razsežnost (po) koncilskega katoliškega etosa je kritika infantilizma — individualnega in kolektivnega. Infantilizem se pojavlja v najrazličnejših variantah v človekovi osebnosti, v medosebni odnosih, v družbenih grupah. Pomeni predvsem nezrelost, nedoraslost in omejenost — odnošajsko, pravno ter intelektualno.

Infantilizem je lahko predmet praktično filozofskih (etičnih), socialnopsiholoških, socioloških in pedagoških raziskovanj ter razmišljanj.

Predvsem se mora v problem infantilizma poglobiti vsako družbeno gibanje, ki je zainteresirano za svojo prihodnost. Vsako gibanje, ki noče postati žrtev degeneracije in razkroja mora imeti svojo izkustveno in teoretično antro-

pologijo ter personologijo. Če se v družbeno-značajski strukturi ljudi v nekem gibanju, v neki nazorski skupini, kar naprej na različne načine pojavljajo infantilne deformacije, če načenjajo medosebne in družbene odnose, je jasno, da je gibanje oz. skupina v svojevrstni akcijski, miselnostni in moralni krizi.

Ni naključje, da je tej problematiki posvetil dr. Truhlar v svoji knjigi tolikšno poz pozornost. Katolištvo je porajalo in poraja infantilizem. Zamislimo se samo v izraz — „**otroci božji**“ . Kaj je pomenil in kaj še vedno pomeni? Majhnost pred bogom, poslušnost v Cerkvi, odvisnost od razodetja, verovanje v dogme, občutje strahu in nezaupanja do vsega, kar ne priporoča Cerkev, beg od kakršnekoli odgovornosti, nesamostojnost v mišljenju in ravnanju. . . V odkrilju iracionalne avtoritete se neogibno poraja infantilizem. Prilikavi podaniki pred velikimi političnimi božanstvi, indoktrinirani ideološki roboti, ki ne morejo več misliti s svojo glavo, ujetniki hierarhičnih odnosov v tehnobirokratskih strukturah, ustrahovani, fanatični, konformirani, zapeljani, karieristični, razosebljeni in drugače **prizadeti** ljudje v totalitarnih sistemih. . . Skratka, infantilizem se poraja tam, kjer ni elementarnih pogojev za svobodni osebnostni razvoj, kjer so onemogočene izvirne pobude ljudi, kjer se uveljavljajo najrazličnejši nehumani pritiski kjer so se ljudje primorani zatekati k iracionalnim avtoritetam.

koncilaska kritika infantilizma, ki jo razlaga dr. Truhlar, je zanimiva zlasti zato, ker se v njej dejansko kažejo obrisi novega družbeno-odnošajskega katoliškega nazora. Marksist si mora ob tej interpretaciji zastaviti vprašanje: Ali je sploh mogoče, da bi se Cerkev na svojih versko-nazorskih temeljih lahko uspešno spopadla z infantilnostjo? Ali ne bodo nekateri osnovni dejavni in nazorski principi katolicizma vedno znova in znova porajali infantilnosti v širokih množicah vernikov ter v številnih grupacijah same Cerkve?

Problem nas zanima še toliko bolj, kjer je infantilizem tudi **bolezen** delay-skega komunističnega gibanja — kolikor je v njem še vedno prisotno vse tisto, kar običajno imenujemo **stalinistične deformacije**: hierarhični odnosi, „kult osebnosti“, dogmatizem, različne oblike fizičnega in psihičnega pritiska ter nasilja itn. Z vso gotovostjo lahko trdimo, da bodo socialistična gibanja, države in partije uspele premagovati infantilizem in podobne deformacije (osebne in odnošajske) le z uveljavljanjem neposredne demokracije, najširše pobude množic adekvatnega sistema vzgoje, kritičnega mišljenja, svobodne ustvarjalnosti na vseh področjih.

Morda je problem infantilizma ena izmed privilegiranih tem **dialoga** med marksisti in katoliki.

Sledimo **logiki** interpretacije dr. Truhlarja: V poglavju **Nega človeške zrelosti** si ustvari izhodišče za obravnavo vprašanja, v poglavjih **Boj infantilizmu in Skupinski infantilizem** opravi kritično analizo, v poglavju **Osebnostni razvoj po družbenem delu** pa opozori na glavno vrednoto in na osnovno smer reševanja problematike.

Študent študentu delegat

Stanovalcu študentskih domov se po nekaj letih primeri tudi to, da sede na zatožno klop zaradi nediscipline. Na začetku tega pisanja naj opozorim, da nikakor ne mislim, da je delovanje samoupravnega telesa, imenovanega predsedstvo delegatske konference študentov študentskih domov, nepotrebno ali da bi hotel javno izjavljati svojo nedolžnost ozirom krivičnost disciplinske komisije. Želim opisati in obtožiti odnose, ki vladajo med študenti v študentskih domovih, in kritično oceniti življenje v le-teh.

Pozneje navedene ugotovitve izhajajo iz konkretnega dogodka, ko sva se morala s sostanovalcem zagovarjati pred disciplinsko komisijo in predsedstvom delegatske konference študentov študentskih domov. Podrobnosti zagovora in vzrokov, zakaj je do le-tega prišlo, ne bi navajal, prikazal pa bi le z nekaj dialogi odnos sodnik (S)—obtoženec (O).

O: Mislim, da nisva kriva, ker sva bila v času dogodka v kuhinji . . .

S: Kriva sta, ker popolnoma odgovarjata za vse dogodke v sobi, ki pa je nista zaklenila za sabo . . .

S (drugi): Mislim, da bi morali slišati in obravnavati tudi tretjega obtoženca, ki je dejanje zagrešil . . .

S: Za svoje delo tukaj nisem plačan in ne bom izgubljal časa, da bi klical na zagovor vsakega posebej; kazen moramo izreči takoj . . .

S: Prosim, da zapustite prostor in se vrneta, ko vaju bomo poklicali, ker bomo glasovali tajno . . .

O: Ne vidim razloga, da bi ustvarjali tabuje tam, kjer ni potrebno . . .

S: Morata ven, ker je to naša stalna praksa . . .

O (živčna z unaj slišita močan hrup iz sobe, kjer glasujejo tajno) . . .

S: Izrekamo vama kazni, opomin pred izključitvijo, tretji pa izgubi pravico do bivanja v študentskih domovih . . .

O: Mislim, da kazni ne ustreza teži prekrška . . .

S: Kaznovati vas moramo vsaj zato, da boste za zgled ostalim, sicer pa ne vem, zakaj naj bi obstajala disciplinska komisija . . .

S (tretji): (ko sva odhajala skozi vrata) Najmlajši prkršek še, pa letita iz doma!

Dialogi so napisani po spominu in ne jamčim za vrstni red besed v posameznih stavkih!

Poleg tega, da že teh nekaj stavkov zbuja zaskrbljenost, naj omenim še to, da se nihče izmed prisotnih ni niti z besedico vprašal, ali ni odločitev precej subjektivno pogojen z ozirom na okoliščine zaradi katerih je prišlo do prestopka, in kakšne so zato lahko posledice, če nekdo izgubi pravico do bivanja v študentskih domovih (s podobnimi odločitvami), čeprav je lahko njegovo socialno stanje šibko, nima možnosti najti drugega stanovanja in je vsaj za nekaj časa onemogočen pri študiju. Kljub mojim sugestijam, da mora biti vsaka kazni vzgojna, kar v tem primeru gotovo ni bila, jim je bilo glavno le to, da se izreče „temeljita“ kazni. Takšne odločitve in njih utemeljitve

lahko daje samo organizacija, ki dela zgolj forumsko, kar potrjuje tudi dejstvo, da ne poseduje nikakršnih samoupravnih aktov, ki urejajo razmerje med prekrškom in kaznijo. Tako je dana možnost, da so odločitve disciplinske komisije odvisne v veliki meri od trenutnega razpoloženja članov te komisije in od prijateljstva in neprijateljstva med člani komisije in obtožencem.

Nedopustno je, da študentje (naši delegati), ki sestavljajo predsedstvo delegatske konference, ukrepajo skrajno formalno in birokratsko, ustvarjajo v sebi mnenje organa nadvlade in prisile. Takšni odnosi vsekakor ne pristajajo naši družbi, sploh pa ne mladi generaciji — študentom — avantgardi (to je le kompliment). Predsedstvo delegatske konference študentov študentskih domov ne bi smelo omejevati svojih težej k ureditvi aktivnega in discipliniranega življenja v študentskih domovih na delo disciplinske komisije, četudi bi se naj le-ta zavedala svojega poslanstva. Menim, da takšne vrste odnosi tudi prispevajo k splošni otopenosti in neaktivnosti študentov v študentskih domovih. Trdim tudi obratno, naša pasivnost naravnost ponuja, da takšni odnosi nastajajo ter da prihajajo osebni interesi do polnega izraza.

Vzdušje v študentskih domovih spremljam že tri leta, zdi pa se mi skrajno nerazumljivo. Malo študentov dela v ZSMS, malo nas sodeluje in prisostvuje kakršnimkoli prireditvam (npr. aprilске), indiferentni smo do lastnih in družbenih problemov (npr. štipendijska politika), ne reagiramo niti, če nas doleti kritika, ali smo v svojem življenju in delovanju prisilno omejeni (npr. način nočne kontrole sob, problem mrzle vode, zaletavi ukrepi disciplinske komisije), skratka ne mislimo s svojo glavo revolucionarno, pustimo, da smo podvrženi oportunizmu ter „dobro urejenim“ odnosom v samoupravnih prizadevanjih.

Na takšnem nivoju vzpostavljamo odnose danes, ko smo mladi, svobodni in brez življenjskih obveznosti.

Kako bo jutri, ko se bomo borili vsak za svoj košček kruha?

Grozla

Stojan Povh

Kako bo Cerkev negovala človeško zrelost?

Na to svoje vprašanje dr. Truhlar odgovarja: „Z eno besedo: koncil se bori za človeka v kristjanu“. (str. 12) Dr. Truhlar močno poudarja te nazorske prvine in razsežnosti: Najbolj ga zanima razmerje naravnega in nadnaravnega življenja. Nadnaravno življenje, ki je „zadnji cilj“, ima svoj temelj v naravnem življenju. Ta **naturalizem** je apliciran tudi na družbeno-nravno področje; v preteklosti je Cerkev pojmovala naravo kot nekaj izvorno-nadnaravnega, sedaj pa že govori o **naravnih družbenih krepostih**. Poseben vidik naturalizma je tudi novo vrednotenje telesa. Cerkev se nikoli ni do konca odrekla asketizma. Vedno je bolj ali manj jasno dala vedeti, da je telesno življenje mnogo manj vredno kot duhovno, sedaj pa poudarja njegovo častivrednost in ga prepoveduje prezirati; tudi ob obravnavi sprememb redovniške obleke govori Truhlar o novih držah do telesnosti, sveta in dela. „Nadnaravna doraslost se mora uresničevati le znotraj naravne „človeške“ doraslosti. Kjer te ni, jo more sicer milost v svoji vseomogočnosti ustvariti in se v njej utelesiti, a takih čudežev milost navadno ne dela; posebno danes ne, ko je povezanost med njo in naravo vse bolj dognana, in to po delu Duha, ki veje skozi svet in Cerkev, Duh pa hoče, da luč, ki nam jo daje, uporabljamo. . .“ (str. 13) Ta odlomek je tipičen za (po) koncilski miselni svet Cerkve: Poudarjeno apelira na človeka, na konkretnega individua, hkrati pa ohranja celotni stari teološki instrumentarij. Poglavje o neki človeški zrelosti dr. Truhlar zaključni z opozorilom, da se morata krščanska vzgoja in samovzgoja vse bolj naslanjati na parapsihologijo, pedagogiko in dialektiko, in s tezo, da osebnostno sicer nedograjeni človek dandanes globlje prodira vase in v zakonitosti, ki človečnost razvijajo, s tem pa ima vse večje možnosti, da doseže zrelost.

Dr. Truhlar uporabi v poglavju **Bolj infantilizmu** ostro kritiko Görresove **Patologije katoliškega krščanstva**. Po tem, ko ugotovi, da sta glavna vzroka infantilizma konservatizem in pasivizem združen z neodgovornostjo, citira Görresa:

„Človek se mora zateči v nesamostojno infantilno voljnost, da obdrži orednost otroške dobe in se izogne naporom odraslih. Poslušnost mu prihrani obremenitev lastne odgovornosti, mu prihrani napor samostojnega razmišljanja in najdenja, pregledovanja in raševanja vprašanj in nalog.

Pokorščina iz slabosti vali odgovornost raje na druge in si tako prihrani mnoge nevšečnosti. Nobenih sporov ji ni treba več vzdržati, nobenih dvomov nositi. . .“ (str. 15).

Dr. Truhlar in Görres se zavzemata za najnapornejšo varianto vereza **hojo po robu**, za doživetje enkratnosti (avtentičnosti), svobode, odgovornosti, za aktivno vključevanje v družbo in zgodovino.

PRAV TAKO V POGAVLJU O SKUPINSKEM INFANTILIZMU:

„Skupina bi morala iti v korak z velikim dogajanjem. Morala bi kritično pregledati svoje pozicije; . . . osvojiti nova stališča. . . A se lagodno ustavi. Noče se odreči situaciji, v kateri je — prav v svojih starih nazorih — nekaj pomenila, imela svoje mesto. . . Namesto, da bi prenesla tisti razumljivi občut trenutne zmedenosti pri pogledu na toliko novih perspektiv, daje prednost „jasnosti“, v kateri je živela doslej, in ne pomisli, da je plitvejša dejstva lažje jasno pregledati kot pa globine, ki so se pravkar odprle. . .“ (str. 16)

Ta fragment govori o velikih težavah, ne le katolištva, temveč vseh družbenih nazorskih skupin. V bistvu gre za kritiko dogmatičnega mišljenja. Toda, če je boj zoper dogmatizem že v vrstah marksistov tako težak, čeprav je marksizem v svojem najglobljem bistvu antidogmatičen nauk, kako težak mora biti boj zoper takšno mišljenje še le v katoliškem verskem občestvu, čigar celoten nazor temelji v dogmah.

Dr. Truhlar ugotavlja še dvoje:

— Infantilna skupina ni sposobna za dialog, za izmenjavo mnenj ter stališč z drugače mislečimi, duhovno razgibanimi ljudmi in grupami.

— Infantilna skupina se zaradi vsestranske nemoči sklicuje na avtoriteto, če meni, da je ta na njeni strani.

Očitno Truhlar-Görresovi kritiki infantilizma ni mogoče očitati nedoslednosti. Zdi se le, da njim napor ne more obroditi pomembnejših sadov: Vera v dogme je sama izvir določenih oblik infantilnosti; avtoriteta Cerkve kot institucije, in avtoriteta, ki jo predstavlja sam nauk, sta stalna izvira težej v znamenju infantilne avtoritarnosti v vsej verski skupnosti — tako pri duhovnikih kot pri laikih.

Prav tako ni mogoče zanikati pozitivnih prvin v poglavju **Osební razvoj po družbenem delu**, ki sklepa obravnavo infantilizma in sugerira načine ter stališča za njegovo premagovanje: Človek v družbi ne sme biti pasiven; biti mora subjekt vzgoje, akter **samopremagovanja** in **samooblikovanja**. **Vzgojna funkcija družbenega dela** je izražena v Pastoralni konstituciji tako:

„Ko človek dela, ne samo spreminja stvari in družbo, ampak tudi sebe dovršuje. . . raste ven iz sebe in nad sebe. . .“ (str. 17)

Človek se mora „odločno odpreti tudi vzgojnimi silam družbenega dela“. (str. 17) Truhlar še posebej opozarja na sodobno industrializacijo in na **posebejvalno funkcijo** socializacije.

Tu se (po)koncilski etos močno približuje socialistični misli. Prav pojmovanje **dela** kot naravnega človekovega temelja, pa problem **razosebljevalne** in **posebejvalne** funkcije socializacije, utegneta postati

Visoki tehniški šoli Maribor

Obdobje oktober-maj v letošnjem šolskem letu je dovolj dolgo, da lahko realno ocenim delovanje ZSMS na naši šoli.

V preteklem šolskem letu smo ugotavljali, da koordinacijski svet ZSMS, tak, kot je bil, ni dovolj fleksibilen in da se odločitve ne sprejemajo v osnovnih organizacijah, to je v bazi. Zato tudi nekatere OO ZSMS niso prav zaživele. Da bi odpravili to nezaželeno funkcijo KS ZSMS, ki je imel lastnosti preživelega izvršnega odbora skupnosti študentov, smo KS ZSMS reorganizirali. Tako ga sedaj tvorijo štirje predsedniki OO ZSMS, dva variabilna člana, sekretar in predsednik. Uspelo nam je, da je to zares koordinacijski organ in da so se delo in akcije prenesle v OO ZSMS. S tako organiziranostjo smo prisilili vse OO, da so se aktivirale, kajti nekateri so svoje nedelo prikrivali, češ, saj dela KS ZSMS. Sedaj se je natančno videlo, kaj in koliko je sposobna posamezna OO.

Poudariti moram, da so v začetku vse OO naredile ambiciozne akcijske programe in jih finančno ovrednotile. Vse OO razen na KEMIJI so uvedle svoje žiro račune, tako da je finančno poslovanje v celoti preneseno na OO, kar brez dvoma olajša delo OO. Vse OO razen GRADBENIŠTVA so razvile svoj sistem obveščanja tako, da izdajajo poročevalce z informacijami z družbenopolitičnega, samoupravnega in študijskega področja. Izvedenih je bilo mnogo akcij, ki jih na tem mestu ne bi našteval, to lahko storijo posamezne OO.

Napak ni bilo, če bi govoril samo o uspehih, kajti ubadamo se tudi z določenimi problemi. OO ZSMS ELEKTROTEHNIKA se je na lanskim uspehih nekoliko uspravala. Pojavljajo se namreč resni kadrovski problemi, kajti prvi in drugi letnik sta nekako nezainteresirana z izjemo redkih posameznikov. Nasploh pa na VTS vlada prepričanje, da smo naredili pomemben korak naprej. Tako vse delo ostane na starejših članih, ki imajo zato več funkcij, kar se negativno odraža na študijskem področju. Tudi OO ZSMS KEMIJA in GRADBENIŠTVO se ubadeta s podobnimi težavami. Sedaj se OO ZSMS ukvarjajo z evidentiranjem kandidatov (študentov) za pomočnike predstojnikov in prodekanov.

Pohvaliti je treba OO ZSMS STROJNIŠTVO, kjer je predsedstvo s predsednikom na čelu s pravilno izbiro članov komisij in z dobro načrtovanimi akcijami najbolj razvijalo svoje dejavnosti in tako tudi uspeh ni izostal.

Povezali smo se tudi z dislocirano enoto oddelkov strojništva in gradbeništva v Celju, ki je bil doslej nekako zapostavljen.

Predsednik KS ZSMS na VTS
Jože Caf

EG GLEJ:

BRUCKA ALI OBDOBJE

PIA A A J
R L G J N A

Nenavaden naslov, ali ne? Pri mnogih je nehote vzbudil različne asociacije. To se je tudi poznalo. Pri obisku namreč, saj se je ljudi kar trlo. Vsi pa so pričakovali nekaj nenavadnega. Ali so to res „dobil“? Ne vem. Morda. Na to bi lahko odgovorili samo obiskovalci.

OBDOBJE PRILAGAJANJA

naj bi bilo obdobje v življenju mlade študentke — brucka, ki vstopa v življenje oziroma ki se mora aklimatizirati v novi sredini — v stanovanju sorodnice in njenega moža.

V ta „prostor“ vnese nemir saj se le-ta „naelektri“ v njeni prisotnosti in osebe zaživijo v rahlo erotiziranim, razmišljajočem prostoru, iz katerega vsak po svoje išče izhod. Kakšen izhod? To ni niti enemu izmed „kotov“ nastalega trikotnika povsem jasno. V tem prostoru pomalec „zori“, se vsak po svoje skušajo vanj vključiti, prisiljujejo se, da bi zmogli vstopiti v prostor utečenih emocionalnih šablon in v logično zaporedje sporazumnih, navidezno uravnovešenih, brezizhodnih odnosov, ki zaživijo edinole v krogu, v katerem se lovijo in v variacijah ponavljajo vedno isto.

TEKST IN DRAMSKE OSEBE

so stalni, vezani in enoten karakter igre, katerega pa hkrati sprotno določa naključnost avtonomne situacije. Tekst sam pa teži za psihološko koherentnostjo dramskih oseb, temveč mu gre v glavnem za to, da uveljavljuje možnosti, ki se ponujajo v trdnih, konstantnih, totalitarno določenih situacijah. Dramski značaj pa pri tem določa in opira funkcionalnost v omenjenem imanentnem okviru. Posebnost teksta pa je v za nas novi konstrukciji dialogov. Zanimivost izhaja iz večine simultanih monologov in apartejev in s tem tekst kot tak izkorišča tehniko, znano kot notranji monolog, ki je mogoča v proznem žanru. S tem je avtor besedila (Milan Jesih) vzpostavil v tem delu nekakšen dejovni izziv predstavi, ki skuša verificirati take vrste strukture teksta v dani prostorski možnosti in živosti.

Fabulativna niti ne sledi neki togi časovni logiki, temveč jo veže v glavnem le asociacija.

Besedilo je sestavljeno iz različnih jezikovnih rezov — od pouličnega do poetično čistega.

Režiser predstave je Zvone Šedlbauer, avtor teksta Milan Jesih, glavne vloge pa so upodobili: Sonja — Jadranka Tomažič, Rado — Ivo Ban, Lenča — Neža Simčič.

ASJA

privilegirana tema dialoga med marksisti in katoliki. Človekova praksa, obveščena dejavnost, še zlasti proizvodno delo, je dandanes središčno vprašanje napredka in humanizma. Sovgovornika, ki se je pripravil direktno, brez ideoloških predsodkov, spoprijeti s to problematiko, socialistične sile v samoupravni družbi vsekakor ne bodo zavračale. Realna osvoboditev delovnega človeka in vse bolj dognano vrednotenje dela, z vsemi svojimi psihosociološkimi, etičnimi in personalološkimi implikacijami, so vprašanja nadaljnega razvoja samoupravne družbe per excellence.

Vsi vidiki boja zoper infantilnost posameznikov in skupin so pomemben aspekt družbene problematike sodobnosti.

Vsa družbena in nazorska gibanja se rada ponašajo s svojo tradicijo, s svojimi preteklimi dosežki, z ustanovitelji in klasiki, težko pa bi našli takšno, ki bi hotelo veljati za konservativno, nazadnjaško usmerjeno. Prav nasprotno; skoraj vsako poskuša tudi v svoji dediščini najti kati aktualnega, sodobnega, perspektivnega. Ideologi si na najrazličnejših področjih in na najrazličnejše načine prizadevajo dokazati čimbolj globoke zgodovinske korenine nazorskega sveta, čigar predstavniki so. Na tem temelju izpopolnjujejo idejni instrumentarij za svojo celotno dejavnost v danih okoliščinah, pa tudi vizije prihodnosti. Cerkve ni nobena izjema. Niso tako daleč časi, ko je tudi slovenska cerkev svarila pred vsakim novatorjem in vsako novatorijo, ko je vse izvirno in napredno proglašala za brezbožno, prekucuško peklenščkovno domislico. Dandanes so razmere drugačne: Ljudje ne marajo konservatizma, ne marajo niti starih stvari niti idej, pač pa najraje posegajo za najnovejšim, za svežim...

V strukturi potreb vlada neverjetna dinamika. Moderna industrija proizvaja neskončne serije milijonov produktov tako imenovane široke potrošnje, množična občila pa ustvarjajo v duševnem svetu vse večjo ekstenzivnost interesov in načinov zadovoljevanj. Stvari in ideje morajo biti vsaj na zunaj nove, če se hočejo uveljaviti na prenapoljenem tržišču vsega. „Potrošniška družba“ je sicer vprašljiv izraz, toda stalno naraščanje množične proizvodnje in potrošnje je vendarle dejstvo, ki daje globok pečat vsemu človeškemu življenju in družbenemu dogajanju. Veliki premiki v vseh sferah družbenega bivanja, nenehne inovacije v vsakdanjem življenju, hitri kvantitativni porast vseh vrst komuniciranja in informiranja so človeka iztrgali iz njegovega relativno stabilnega, le počasi se spreminjajočega sveta; človek se mora kar naprej prilagajati, kar naprej usklajevati svojo eksistenco z metamorfozami družbenega okolja.

„Koncilski poudarek razvoja, rehabilitacija ‚novega‘, nova ureditev kongregacije za verski nauk“ pa hkrati pomenijo načelno zmago nad tistim konservativizmom, ki je ves zaprt le v preteklo, — ves zaposlen le z ohranjanjem krščanske dediščine, — ki sta mu razvoj in ‚novo‘ sumljiva in

se dejansko pred njim zapira. Cerkev — po krepki podobi Janeza XXIII. ni muzej, krščanska dediščina ni muzejska antikviteta, temveč življenje, ki ga je treba razvijati.“ (str. 95)

Tako začenja dr. Truhlar poglavje **Ven iz konservatizma**. Nadalje poudarja, da „nosi pravilno grajeno človeško življenje pečat stalnosti in menjave“ (str. 95), da je „osebni svet vselej enkratni“ (str. 96), da ima vsaka doba „svoje oziračje, svoje silnice, svoje činitele, svoje vrednote, svoj razkroj“ (str. 96). Na koncu opozarja, da odgovoren človek „ne pazi le, da ne napravi napačnega koraka, temveč tudi, da ne duši življenja“ (str. 97). Srednja misel celotnega besedila po poglavju je naslednja: Katolištvo se mora počasi odkrižati številnih anahronizmov, ki ga močno bremenijo, hkrati pa se mora **nazorsko preusmeriti** — iz preteklosti v prihodnost. Seveda to ni niti najmanj lahko, kajti religija ja po svojem osnovnem določilu, po svojih temeljih konservativizem. V celotnem **Pokoncilskem katoliškem etosu** je prisoten ta težavni boj z anahronizmi; knjiga je polna kompromisnih razrešitev, sprememb naglasov, terminoloških inovacij itn. Tako je, na primer, potrebno ohranjati v današnjem času avtomatizacije, kibernetike, semantike ipd. celotno arhaično in mitološko izročilo svetega pisma. Kakšne težave povzroča to dejstvo, kaže že razlika v izražanju; samo za primer si oglejmo besedilo dr. Truhlarja in **Dogmatične razodetije**. Medtem ko koncilska **Dogmatična konstitucija o božjem razodetju** paternalistično, v jeziku dobrih starih časov, ugotavlja, da „po svetih knjigah prihaja svojim otrokom ljubeče nasproti in se z njimi pogovarja Oče, ki je v nebesih“ (str. 196), pa dr. Truhlar uporablja povsem drugačen, dandanašnji jezik; zanj „res krščansko poslušanje in branje svetega pisma ni le sprejemanje izjav o Bogu, temveč vstop v vitalen stik s tem Bogom in v izkustveno življenje z njim“ (str. 196).

Opozoriti je treba le na nekaj poti iz konservativizma:

— V poglavju **Teologija iz vere ljudstva** pisec ugotavlja, da so v koncilskih tekstih prisotne „široke perspektive za bodoče vključevanje vernega ljudstva v iskanje teološke resnice“ (str. 37). Previdno očita koncilu dejstvo, da laiki niso mogli v njegovem delu aktivno sodelovati, **vidno** vplivati. Nedvomno je ta svojevrstni demokratizem, ki izhaja iz teze, da je **razodeta resnica čast celote „božjega ljudstva“ in da se mora v tej celoti razvijati**, ena izmed komponent antikonservativizma.

— Zgled Tomaža Akvinskega, dinamičnega misleca, ki „nikakor ni bil le zadrž v preteklost, v izročilo, temveč je hkrati stal v vitalnem stiku z vsemi sodobnimi duhovnimi tokovi“ (str. 91), je gotovo eden najmočnejših izrazov zahteve, da se mora katolištvo odpreti vsem novim idejam. „Sam bi se prvi uprl vsakomur, ki bi se hotel ob njem ustavljati, — ki bi ga hotel imeti za nekaj dokončnega, — ki bi ne hotel iti preko Tomaža, v smislu in strukturah njegove dinamičnosti.“ (str. 92), piše dr. Truhlar. Ta svojevrstni teološki antidogmatizem je tudi ena izmed poti boja zoper konservativizem.

(ne)zanimanje med študenti

GORJE (15. 6. — 3. 7.)

makedonska zgodovinska drama

Iz srednjeveške Makedonije nam prikazuje režiser in scenarist Kiril Cenevski tragedijo makedonskega naroda po grozljivi bitki na Bjelasici, ko so Turki oslepili vse ujetje Samoilove vojske skozi usodo sinov starega Avrama. Film je poln izrednih prizorov in pokrajinskih slik, saj je snemalec za svoje delo dobil v Puli „Zlato areno“. V glavnih vlogah nastopajo Darko Dameski, Oleg Vidov, Tanasije Uzunović, Fabijan Šovagović, Marga Potocka, Nada Gešova in mnogi drugi.

PASJE POPOLDNE (15. 6. — 13. 7.)

ameriška kriminalna drama

V trenutku ko vemo, da je režiser tega filma znanj Sidney Lumet, vemo da imamo opravka s kvalitetnim in zanimivim delom. Lumet, ki je k filmu prišel s televizije, je istočasno kot Delbert Mann, Arthur Penn in Martin Ritt prinesel v ameriški film mnogo svežine in drugačen odnos do malega človeka, do realnosti vsakdanjega dne. To je pokazal že v prvem filmu „Dvanajst jeznih mož“, pozneje pa še v vrsti filmov, ki so vsi humano angažirani. Tokrat je njegov junak bivši vojak iz Vietnama, ki zaide na zločinski pot, čeprav sam tega ni hotel — in tako postane prej klavarna karikaturna zločinca kot pa pravi razbojnik. Film je kandidiral za „Oscarja“, glavni igralec Al Pacino (spominjamo se ga iz „Botra“) je dobil v San Sebastianu glavno nagrado, prikazali so pa ga tudi na beograjskem „Festu 76“.

DOŽIVLJAJI POMIVALCA OKEN

(15. 6. — 3. 7.) angleška komedija

Pravo snov za komedijo prav zares lahko nudijo dogodivščine poklicnega pomivalca oken, ki s krpo v roki poklicno gleda šim ljudem in pri tem doživlja seveda najrazličnejše pustolovščine — najpogosteje seveda ljubezenske... To snov si je izbral tudi angleški režiser Val Guest, katerega se hvaležno spominjamo zaradi mnogih domislic iz njegovega filma Casino Royale z Jamesom Bondom... V glavni vlogi vidimo mladega talentiranega komika, ki si je v Angliji že priboril splošno priljubljenost: Robina Asquitha. Njegova živahna nepriljubljenost daje filmu glavni čar. Ob njem nastopajo še Anthony Booth, Linda Hayden, Shella White in Dandy Nichols. PASJE POPOL-

RISANJE PO PLOČNIKU — ATRAKCIJA ZA MARIBORČANE?

Meseca maja so študentje mariborske univerze (no, bodimo natančnejši — štirje s PA, eden z VEKŠ in eden z VTŠ) olupševali pločnik pred Modno hišo na Partizanski cesti. Zbrali smo se že kar zgodaj zjutraj, dan je bil lep, sončen in ko smo ugotovili, da od tistih dvajset prijavljenih nobenega več ne bo, smo začeli. Ogradili smo del pločnika, zmešali barve in z velikimi potezami začeli „ustvarjati“. No, priznati moram, da je nastalo kar nekaj uspešnih „mojstrovnic“. Ljudje so se ustavljali, komentirali, nekateri bolj „pogumni“ so stresali (neumne) opazke, v glavnem pa je akcija pritegnila pozornost mimoidočih. Škoda je, da je prvi dež neusmiljeno zbrisal vse po vrsti in ni prizanesel niti najuspešnejšim karikaturam.

ARANŽIRANJE IZLOŽBE V MODNI HIŠI — NEUSPEŠNA USPEŠNICA

Modna hiša je študentom gostoljubno odstopila izložbo za aranžiranje. Vse lepo in prav. Vendar se je že začelo bolj kislo. Najprej smo izvedeli, da smo za en dan prepozni (čeprav nam niso sporočili, da moramo priti dan prej), nato ni bilo na voljo dovolj lutk za aranžiranje, krona vsega pa je bila v tem, da prijavljeni študentje (30) niso prišli, razen petih, ki so se potrudili in držali obljubo.

Izložbo se jim je posrečilo (kljub raznim težavam) kar uspešno aranžirati, vendar pa nas je vse skupaj neprijetno presenetilo to, da so aranžirano izložbo še isti dan (kakšni dve uri zatem) podrli poklicni aranžerji in razpostavili vanjo metrsko blago. Zakaj? Ali je trud študentov tako malo vreden (kljub dogovoru)? Zakaj so na to akcijo sploh pristali, če so jo že v samem začetku obsodili na propad? Kdo je kriv?

ASJA

— Koncil je moral **rehabilitirati ženo**. Vsi elementi zapostavljanja ženske v doktrini in praksi Cerkve so hud anahronizem. Dr. Truhlar sicer opozarja še na različne vidike zapostavljanja žene, ki z religijo in s Cerkvijo zanimajo skoraj nobene zveze; katoličani naj bi se v vseh sferah družbenega življenja zavzeli za enakopravnost žena. To je gotovo ena izmed komponent usmerjenosti zoper konservativizem.

— „Moj prijatelj Roger Norman, Žid iz Freibourga, reklamni agent, ob vsem tem pa dober človek, me je prosil, da vam posredujem tole informacijo: Sporoča vam, da ni ubil Jezusa Kristusa. Ne sicer zaradi tega, ker ne bi bil sposoben koga ubiti, toda Jezusa Kristusa vsekakor ni, celo ne za volanom svojega rdečega trijumfa. O tem je popolnoma prepričan. Zahvaljuje se za namig, ki ste ga dali udeležencem zadnjega koncila, da ga osvobodijo obtožbe, toda pripominja, da naj nihče več ne vlači na dan te stare zgodbe — Hitlerjeve obtožbe proti Židom so druge vrste; pravi, da ponovno odpiranje dosjeja, pa čeprav še tako dobronamerno, lahko ustvari okrog njega atmosfero nezaupanja, škodljivo za njegov bussines. Prosi vas, da se v prihodnje prepričate, kaj ljudje mislijo, preden se odločite, da jih proglasite za nedolžne.“ (Robert Eskarpi, **Otvoreno pismo bogu**, Vuk Karadžić, str. 71).

To ljubeznivo ateistično pisanje opozarja na eno izmed globoko nazadnjaških praktično-teoretičnih stališč katolicizma. „Dejstvo je, da je do tega koncila nečloveški in nekrščanski antisemitizem prejemal vedno znova hrane tudi iz mnogih sestavnih delov katoliškega bogoslužja, kateheze in pridige. Janez XXIII je bil odločen vsemu temu napraviti konec, kar pa bi z zgolj administrativnimi posegi (čiščenje liturgičnih knjig) zaradi trdovratnosti podtalnih kompleksov in agresivnih nagonov ni bilo mogoče...“ (str. 45) Dr. Truhlar navaja nekatere **teološke argumente** zoper katoliški antisemitizem, pa tudi mnenja nekaterih teologov, da je koncil ostal pri rehabilitaciji židovstva na pol poti... Treba je pripomniti, da idejna in praktična razrešitev tega vprašanja ni mogoča brez njegove demitizacije. Dr. Truhlar sam pravi, da je obtožba Judov za „umor Boga“ nesmiselna; moral pa bi iti najmanj dva koraka naprej in ugotoviti, da je ta **nesmisel** živel kar lepo število stoletij v katoliški praksi in doktrini, pa še to, da je sedaj prav zaradi tega nesmiselno in smešno teološko premlevati... Čeprav le načelna in teološko argumentirana, je obsodba antisemitizma vendarle eden izmed momentov usmerjenosti zoper konservativizem.

Tako bi lahko še nadaljevali — toda naj bo dovolj. Koncil je na številnih področjih družbenega življenja in cerkvene dejavnosti ter doktrine zasnoval takšna stališča, ki so dandanašnjemu človeku bližja. Cerkve bje zapleten boj zoper posamezne momente svojega konservativizma. Tudi v vrstah katolikov, duhovnikov in laikov, še dolgo ne bo povsem jasno, kaj vse je mogoče imeti

za konservativno. Tu so stališča močno diferencirana — to je odvisno od posameznih skupin in osebnosti. Za ateiste sta cerkev in vera v celoti nekaj konservativnega.

Koncil se je ukvarjal tudi z vprašanjem starčevstva, ki se s problematiko konservativizma tesno povezuje.

Edgar Morin je v znanem **eseju o množični kulturi** široko opisal to civilizacijsko vprašanje. Oglejmo si nekaj njegovih stališč:

„V arhaični družbi ohranja starost avtoriteto modrosti; prehod v obdobje zrelosti se uresničuje z obredi, ki dejansko pokopljejo otroštvo in rodijo moškost. Z razvojem civilizacije avtoriteta starcev odpada, vstopenje v obdobje zrelosti pa je počasnejše...“

Tip človeka, ki dominira v zgodovinskih družbah, je zrel človek. Toda nasproti temu človeku je v momentih krize sodobne družbe, postavljen mlad človek, celo mladenič...“ (E. M., *Duh vremena, Kulture*, 1967, str. 166)

In še:

„**Novi vzor je človek, ki v ljubezni, v blagostanju in v intimnem življenju poskuša uresničiti svojo osebnost. Moški in ženska se nočeta postarati; večno želita ostati mlada, da bi se vedno ljubila in uživala v sedanjosti.**“ (E. M., str. 170)

Morin govori o večno mladih idolih filma in televizije, o industriji pomlajevanja in lepšanja, o procesu degerontokratizacije itn. Čeprav nas tu zanima povsem druga tema, je jasno, da so vse temeljne propozicije iste. Tudi kristjan oziroma katoličan je človek te dobe, tudi on diha ozračje njenih vzorov in mode, se identificira z junaki filma in športa...

Poziv cerkvenim funkcionarjem, naj se vsaj do dopolnjenega 75. leta starosti sami odpovejo svoji službi, niti ni bistven. Gre pač za upokojitev oseb, ki ne morejo več uspešno izvrševati svojih nalog. Bistveno je, da mora Cerkev pred svojimi verniki biti **mlada, pomlajena**. Dr. Truhlar poudarja svetopisemsko misel, da **niso leta, ki bi množila modrost, temveč duh**. Množična občila katoliških ustanov, še posebej publikacije za mlado generacijo, so najlepši dokaz za to, da Cerkev ne pozablja na nobeno bistveno značilnost ali težnjo moderne dobe. Truhlar opozarja na mnogo hitrejši razvoj sodobnega sveta, hkrati pa na „krčevito obrambo starih oblik, ki se včasih stopnjuje do prave resolucije konservativizma“ (str. 98) Starodavna institucija se z naporom otrisa starčevstva — preživele avtoritete starcev.

Vladimir Sruk

„Šnici“ z

mariborsko omako

Prišel je nekaj ur pred koncertom v depandanso študentskih domov, kjer je bil napovedan koncert. Z Mihom, ki je skrbel za ton in razsvetljava, sta razpostavila rekvizite. Odšli smo na kozarček in medtem je tekkel tale pogovor.

Tomaž, v katerem znamenju si rojen?

— V ribah.

Kako bi okarakteriziral samega sebe?

— O p...a, to je nemogoče, no ja, sem inteligenten glasbenik.

Kakšno je tvoje privatno življenje?

— **Povezano z glasbo. F...m rad (kdo pa ne?). Lahko rečem, da živim normalno življenje. Nimam nikakršnih ambicij za hišo in tri otroke, niti deviacij za malomeščanstvo.**

Kakšen je tvoj tip ženske?

— **So trije tipi: tipično sexy, punčkasta, pametna in simpatična.**

Nisem pa še našel ženske, ki bi bila kombinacija vseh treh tipov.

Kakšna naj bi bila po tvoje idealna ženska?

— Je ni.

Kaj pa moški? Ga tudi ni?

— Ga ni.

Kakšen se zdiš sam sebi?

— Zanimiv in spremenljiv.

Tvoja najljubša pijača?

— **SOUTHERN COMFORT (žgana) in NEWCASTLE BROWN ALE (pivo).**

Si popularen. Kaj ti to pomeni?

— **Ali sem? Saj res! To je navidezna kompromisnost in definitivna nekompromisnost.**

Si študent. Kaj študiraš in kaj nameravaš po diplomi?

— **Študiram na filozofski fakulteti v Ljubljani — slovenščino in angleščino. Če bom diplomiral, se bom še vedno ukvarjal z glasbo.**

Dobivaš veliko pošte?

— **Ne preveč. Naraste v glavnem takrat, kadar se pojavim v kakšni reviji kot intervjuvani in kadar me predvajajo na TV.**

Si že dobil kakšno ženitno ponudbo?

— **Ne, razen od nekega moškega.**

Kaj ti pomeni denar?

— **Sredstvo za doseganje mnogih ciljev (totalna neodvisnost od česarkoli, vzdrževanje 4 krat 5 kvadratnih metrov, 4 kitare, 2 orglice), nikakor pa mi denar ni namen. Sicer pa ga nikoli nimam kdo ve koliko.**

Pišes tekste za skladbe vedno sam?

— **V glavnem, niso pa vsi izključno moji. So tudi izjeme.**

Kako sprejemaš kritiko?

— **Predvsem mora biti objektivna, čeprav sem zaenkrat še vedno sam sebi najboljši kritik. Do sedaj sem bil v glavnem deležen samih p.....h kritik. Pozitivna naletja na nerealno reakcijo, pri negativnih pa pisec ne ve, da je kreten.**

Si duhovit?

— **Vem, da sem. To dokazuje „folk“, ki se smeji. Če pa se ne, poskrbim, da sem vonjav.**

Si že kdaj pomislil, da bi se za nastop namaskiral, uporabil make-up?

— **Sem, vendar nimam toliko denarja, da bi lahko imel maskerko, da bi najel redarja in nakupil potrebno kozmetiko.**

Veliko si potoval, gostoval si po Angliji. Česa se najraje spominjaš?

— **Dobrega piva in žensk, vendar ne Angležinj.**

Pred pričetkom koncerta je v prostorih Katedre uglasčeval kitaro, po malem kaj zaigral, telefoniral Karmen, ki je prav ta dan ni bilo doma, tu in tam povedal kakšen svoj „vic“, preizkušal orglice... Študentska menza se je medtem polnila s poslušalci, ki jih je tokrat prišlo res veliko.

Nato je stopil pred publiko na improvizirani oder iz 4 miz, na katerem je bila pogrnjena preproga, razstavljeni kitare in kdo ve kaj še vse. Neonske luči so ugasnile, prižgali so se rdeče-modri reflektorji in pričel je.

Med dvournim koncertom je ves čas zabaval publiko tudi s „štosi“, kot jim pravi, no enkrat pa so ga študentje tako razjezili, da je nameraval prekiniti koncert. To so bili, kot je sam rekel, „neki debili“, ki so prišli pač z namenom, da se „ven mečejo“ pred drugimi. Nekateri med njimi so se pred tem v ta namen „podkrepi“ z nekaj kozarčki alkohola.

V glavnem pa je publiko precej navdušil, saj so na koncu skupaj z njim skorajda vsi (sigurno pa vsi fantje) prepevali zadnjo skladbo „Tiček moj“.

Po koncertu...

Kaj lahko rečeš za današnjo publiko?

— **V veliki večini normalna.**

Kako reagiraš, če imaš pred sabo primitivno, in kako, če imaš inteligentno publiko?

— **V veliki večini jih je vedno od vsake nekaj. Sicer pa je tako: kadar so karte drage, gredo primitivci za ta denar raje na pivo in pridejo na koncert normalni poslušalci.**

Kaj meniš o dobroteljih koncertih?

— **Načelno sem zanje, seveda morajo biti dobroteljni v obe smeri. Ne prenesem koncertov, na katerih se hoče kdo okoristiti z izvajalcem (denarno). Imel sem že več dobroteljih koncertov, med njimi v Kamniku (Dom invalidne mladine), Višnja gora, Debeli rtič (za Tolmince).**

Kaj je zate angažirana glasba?

— **To, da mi na radiu rečejo, da ne morem posneti skladbe za predvajanje, čeprav sam isto skladbo igram na koncertih.**

Pravijo, da si glasbeni spomin. Kaj meniš o tem?

— **Res, imam spomin kot slon in boljši posluš.**

Kaj je zate sodobna glasba?

— **To, da bi Dubravka Tomšič vrgla klavir iz devetega nadstropja na cesto.**

Kakšna publika ti ustreza?

— **Moja.**

Kako opraviš s prenapeteži?

— **Včasih jih sam vržem ven, včasih kdo drug, ali pa igram „na štrom“ tako dolgo, dokler se ne „zmatrajo“. Jaz se namreč ne.**

Kdo ni tvoj vzor?

— **Bob Dylan.**

Si svoboden umetnik in ne komercialist?

— **Ja res. Svobodni umetnik je v istem „rangu“ kot obrtnik in plačan sto petnajst „jurjev“ na mesec. Poznam pa umetnike s tem statusom, ki zaslužijo po 17 milijonov, plačajo pa samo nekaj deset jurjev na mesec.**

Kakšna se ti zdi prihodnost?

— **Rožnata z rahlim navdihom rdeče.**

Imaš prijatelje in sovražnike?

— **Sovražnikov nimam, sem pa sam sebi sovražnik, ker sem preveč pameten, da bi bil lahko razsoden. Imam prijatelje in nekaj takih, ki pravijo, da to so, v resnici pa niso.**

Kdaj se spet vidimo?

— **Čim prej.**

Kaj bi izjavil za javnost?

— **Pozdravljam vse Mariborčane, ki imajo radi edinega močvirnika — mene.**

Kaj misliš o avtoriteti?

— **Ne priznavam nobene avtoritete po letih in po „poziciji“. Avtoriteta je možna edino tista, ki si jo ustvariš sam s svojim delom.**

Ali bi napisal članek za kak študentski list?

— **Za Tribuno sigurno ne. Tribuna je K...c. Tribuna ni nič.**

V mislih sem imela Katedro!

— **Zanjo bi napisal gloslo z naslovom: Jaz in Maribor.**

Ste že pokusili „šnici“ v omaki? Še ne? Pridite na naslednji koncert Tomaža Domicelja.

Asja

V SR Sloveniji trenutno z vso resnostjo preučujejo predlog o tem, da bodo morali bodoči mladoporočanci po letu 1980 pred poroko obvezno obiskovati najmanj šesturni tečaj zaradi čim boljše priprave na zakon.

Ker pa bodo zlasti v manj razvitih občinah težave s predavateljskim kadrom (zdravniki, psihologi, pravniki); obstaja predlog, da bi to reševali s solidarnostnim prilivom iz drugih občin.

Mariborski študentje se tega predloga upravičeno bojimo. Solidarnostni priliv se je namreč v SR Sloveniji dosedaj bolj slabo izkazal na študentskem področju. Potem ko sedaj nekateri izmed nas niso mogli več študirati, ker niso imeli štipendij (6. seja itd.), bomo v bodoče še bolj prizadeti, ker se po letu 1980 ne bomo mogli poročiti, če bo solidarnostni priliv deloval tako kot pri štipendiranju.

Pri vsem tem je ena sama rešitev. Študent in študentka, poročita se torej pred letom 1980 (ali pa sploh ne, ker je tudi možna rešitev).

BOR

KATE-KRAH JAVLJA

BEOGRAD (dopisništvo Kate—Krah pri AvioGenexu):

Na seji ZIS, ki je bila v drugi polovici aprila, so med drugim opozorili na kritičen položaj jugoslovankega civilnega letalstva ter na težave, s katerimi se letalske organizacije srečujejo.

No, glede na v praksi že dobro vpeljane „kamikaze“ (prebiski letalskih tragedij) smo bili vse doslej mnenja, da so takšne in podobne akcije namenjene že zdavnaj amortiziranim jeklenim pičlem, katerih prodaja naj bi pomenila izgubo stika z vrhom aviosodobnosti in tehnične izpopolnenosti. Kako smo se usekali!

Pa res kaže, da se prerokovanja vedno bolj uresničujejo, kajti poslej bodo ostale zunaj sistema družbenega subvencioniranja od prevoznih sredstev samo še človekove noge, zato vam želimo čimveč hoje, dokler imate še svoje lastne noge. Za jutri je lahko drugače!

ZAGREB (dopisništvo Kate—Krah pri Vjesniku):

Med sodno razpravo proti odgovornim za letalsko tragedijo nad Vrbovce je bilo moč slišati, da je bila kontrola letenja med najboljšimi letalskimi kontrolami v državi ter da je iskati vzrok tragedije tudi v tem, da se pilota nista videla.

Kvaliteta kontrole je eno, odgovornost in varnost pa drugo. Za rešitev druge ugotovitve pa predlagamo, da uporabo radarskih sistemov zamenjajo optične naprave (očala, daljnogledi, periskopi...), da pa ima vsak pilot, ki leti nad Jugoslavijo, za skrajni primer v žepu še ročni venec in molitvenik. Škoda, da rešitve nismo še prej odkrili, mogoče še pred nesrečnim septembrskim dnevom lanskega leta.

DUNAJ (tajno poročilo agencije APA):

Nedavna odločitev OZN, da pranesejo nekatere organe iz Ženeve na Dunaj, ponuja Avstriji novo vlogo, ki si jo Avstriji želijo za utrditev pravnega statusa nevtralne dežele. Razlogi Avstrije za takšno potezo niso le ekonomskega, temveč tudi političnega značaja, kajti njena mejitev na Čehoslovaško, Madžarsko in Jugoslavijo pomeni istočasno mejitev na vzhod in Balkan, torej na dve vrsti socialističnih sosedov.

Vse lepo in prav. Vendar kje bo lahko avstrijski obrambni minister Lüttgendorf odšel tolačil svoje teze, ni znano. Mogoče se bo preselil v Ženevo. Skratka, pozabiti bo treba na marsikatero njegovo izjavo in tedaj bo izvor Donave zopet v Schwarzwaldu.

MARIBOR (dopisnik Kate-Kraha Siva Vest): Dileme o gradnji velike večnamenske hale so končane. Stroji so zaorali zemljo in v dobrem letu bo hala zgrajena in opremljena. Komisija, katere namen je bil uskladiti želje in potrebe občanov, je sklenila svoje raziskave in izdala predlog za projekt, ki je prebivalcem občine Maribor na ogled v Prepirnikovi 13 vsak dan od 8. do 16. ure. Kot je razvidno iz predloga, poteka lokacija od Oreškega nabrežja do Pobreške ceste. Sredinski del hale bo na nihajočih nosilcih mogočno premostil Dravo in odlično izkoristil urbanistično praznino. Tako je komisija izpolnila tudi najpomembnejše vprašanje Mariborčanov, ki je zaradi svoje odprtosti zaviralo gradnjo hale: namreč kje naj se hala gradi, ali na LEVEM ali na DESNEM bregu Drave. Čestitamo!

BEOGRAD (športna redakcija Pukla Lopta): Naš futsal vse bolj tone, kljub temu pa se neprecejljivo dviga kvota denarja, namenjena tej športni panogi. Tovariši v klubih in v državni reprezentanci so se že tako privadili na milijone, da raje gojijo simpatijo do denarja kot do resnega in vztrajnega dela v nogometu. Tak primer imamo tudi v Mariboru. Selektorji državne reprezentance... Boškovič, Mladinič, Toplak... se menjajo tako hitro, da si otroci njihovih imen ne morejo niti sprosti zapomniti.

Da pa imamo odlično razvito export-import dejavnost (pomembna gospodarska in politična zahteva), je razvidno iz tekom državne reprezentance. Nogometarje, ki smo jih nekoč izvozili, zopet uvažamo. Odličen zunanjetrgovinski boom, ni kaj!

HELSINKI (poročilo sodelavca Kate—Kraha iz Mikkeliija):

Kot je znano je finska vlada sprejela ob koncu preteklega leta petletni varčevalni zakon, ki določa, da je sprva v naslednjih dveh letih, po potrebi pa tudi dlje prepovedano ustanoviti nove državne urade, ministrstva, pokrajinske urade in vseh vrst institutov ter širiti mrežo administrativnih ustanov in administrativnega osebja.

Želimo si lahko le, da bi se enako ali pa vsaj podobno zgodilo tudi pri nas, in upamo, da se s Finske v Jugoslavijo ne bo prinesla le KVSE, Ideja gotovo ni slaba, vendar je vprašanje, če bo upoštevana tudi v jugoslovanških vrhovih?

Slovensko izseljensko društvo „Maribor“ iz Hildna v ZR Nemčiji se pritožuje, da SO Maribor nima interesa za temeljitejšo navezavo stikov med Mariborom in društvom, ki nosi njegovo ime, ter da so se še tisti izjemni dogovori, ki so bili ob ustanovitvi društva, izjalovili.

Tako tavajo eni Mariborčani po Mariboru, drugi po Hildnu, pa (skoraj) ne vedo drug za drugega.

Verjetno bi bilo bolje, če bi društvo v Hildnu spremenilo svoje ime: mogoče bi uporabili osebno ime enega izmed funkcionarjev mariborske občine.

Konkretnost v dejanjih ne bi bila zastoj!

RADIO LJUBLJANA K U K U K U K U RADIO MARIBOR HRRRR, HRR, H R, hr, h,

Jeseni 1976 je Radio Maribor podaljšal svoj jutranji program za pol ure. Toda tako je bilo le mesec dni, potem pa naenkrat STOP! Očitno je odločilno vplivala EKSKLUZIVNOST enega naroda, enih poslušalcev in ene radijske postaje. Vprašanje je, ali je zopet botrovalo malodušje in otroška naivnost vodilnih tovarišev.

Pa pustimo zdaj ozadje in pogledimo problem. Te pol ure razširjenega programa je prebivalce severovzhodne Slovenije seznanilo s turistično ponudbo, s prostimi kapacitetami v hotelih in drugih gostiščih, vestni z letališča Maribor Ltd, toda zdaj ni oddaje, ki bi obveščala prebivalce Štajerske o prostih sedežih za letalske pa tudi železniške prevoze in aranžmaje turističnih in potovalnih agencij v Mariboru, Celju, Ptuj, Murski Soboti in drugje. Zlasti zato, ker lahko slišimo v polurni oddaji radia Ljubljana podatke le za Maribor, ostali kraji Štajerske pa so le poredko omenjeni, kaj šele njihove turistične in manifestativne ponudbe oziroma prireditve.

Pa je sekundarnost vendarle zaznati, kako pa policentričnost?

Potem, ko je združenje PTT služb poslalo na trg „nove“ znamke, predlagamo, da podobno stori tudi narodna banka Jugoslavije. Prilagamo prototip!

